

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

_____

О.О.Шеремет

«__» _____ 20__р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____

Л.В. Шірінян

«__» _____ 20__р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

Зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: Оптимізація джерел позикового капіталу підприємства

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 14

Пінегін Денис Вячеславович

(прізвище та ініціали)

Керівник Гнатенко Олена Андріївна

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2020 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачкафедри _____

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Пінегін Денис Вячеславович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Оптимізація джерел позикового капіталу підприємства

керівник проекту (роботи) Гнатенко О.А., к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «10» лютого 2020 № 109-КС

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 02 червня 2020 р.

3. Вихідні дані до проекту (роботи) праці вітчизняних і зарубіжних науковців, що стосуються позикового капіталу та його оптимізації, фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018, підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1. Теоретичні засади залучення та оптимізації позикового капіталу на підприємстві Розділ 2. Аналіз управління позиковим капіталом на ПрАТ «Оболонь» 3. Удосконалення фінансового стану підприємства за рахунок позикового капіталу ПрАТ «Оболонь»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) табл. 1.1. Аналіз доходів від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь»; табл. 1.2. Аналіз доходів підприємства від фінансово-інвестиційної діяльності; табл. 1.3. Аналіз структури і динаміки прибутку ПрАТ «Оболонь»; табл. 1.4. Аналіз зобов'язань ПрАТ «Оболонь»; табл. 1.5. Аналіз поточних зобов'язань і забезпечень; табл. 1.6. Оптимізація структури капіталу з використанням механізму фінансового

лівереджу; табл. 1.7. Оцінка фінансового стану за даними прогнозного балансу

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Гнатенко О.А.		
II	Гнатенко О.А.		
III	Гнатенко О.А.		

7. Дата видачі завдання 10 лютого 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	10.02.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	до 26.04.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	до 17.05.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	до 31.05.2020	
5	Оформлення остатнього варіанту роботи: анотація, вступ, література та підпис керівником для проходження попереднього захисту	до 02.06.2020	
6	Підпис готової роботи завідувачем кафедри	12.06.2020	

Здобувач

_____ Пінегін Д.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ Гнатенко О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Пінегін Д. В. «Оптимізація джерел позикового капіталу підприємства»

Кваліфікаційна робота на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет харчових технологій. Київ, 2020.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні та практичні питання оптимізації джерел позикового капіталу на прикладі ПрАТ «Оболонь»

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та завдання дослідження.

У першому розділі розкриті теоретичні засади оптимізації позикового капіталу, джерела його формування та методи оптимізації джерел позикового капіталу.

Другий розділ присвячений загальній характеристиці, аналізу фінансового стану та аналізу позикового капіталу ПрАТ «Оболонь».

У третьому розділі розглянуто перспективи використання позикового капіталу українськими підприємствами, та розкрито шляхи оптимізації структури позикового капіталу на підприємстві .

Ключові слова: *позиковий капітал, залучення кредитів, аналіз фінансового стану, оптимізація позикового капіталу, джерела формування, структура капіталу, ПрАТ «Оболонь».*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	7
1.1. Сутність та значення позикового капіталу на підприємстві.....	7
1.2. Джерела формування позикового капіталу.....	12
1.3. Методи оптимізації джерел позикового капіталу.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ НА ПРАТ «ОБОЛОНЬ».....	26
2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Оболонь».....	26
2.2. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь».....	28
2.3. Аналіз позикового капіталу.....	38
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ.....	43
3.1. Перспективи використання позикового капіталу українськими підприємствами у найближчому майбутньому.....	43
3.2. Пропозиції щодо кращого залучення кредитів.....	46
3.3. Оптимізація структури позикового капіталу на підприємстві	52
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Економіка України знаходиться на етапі розвитку. Через фінансову кризу багато підприємств до сих пір перебувають у поганому фінансовому стані. І через це шукають різноманітні джерела фінансування свого виробництва, тому зараз як ніколи актуальна тема позикового капіталу на підприємстві і шляхи вдосконалення його формування та управління ним.

Використання зовнішніх джерел формування капіталу завжди буде актуальним, оскільки не всі підприємства, не зважаючи на їх тип, мають достатньо власних коштів для формування конкурентноспроможного виробництва. У таких випадках на допомогу приходять позиковий капітал, у своїй більшості в формі банківських кредитів, довгострокових і короткострокових.

Брак фінансового капіталу як у окремих підприємницьких структур, так і в масштабах економічної системи не дає змоги здійснювати нормальний інвестиційний процес, що в умовах відкритої економіки сприяє зростанню конкуренції з боку іноземних фірм, а національні товаровиробники втрачають ринки збуту продукції через їхню низьку конкурентоспроможність, технологічну недосконалість і відносно високу вартість продукції.

Чимало фахівців розглядали джерела формування позикового капіталу, такі, як Крамаренко Г. О., Чорна О. Є., Романенко О. Р., Маркс К., Поддєрьогін А. М., Буряк П. Ю., Викиданець І. В., Забаштанський М. М., Колесова І. В. Ми в роботі спробуємо визначити, які з джерел є найефективнішими на нинішньому етапі ринкових взаємовідносин в Україні.

Метою роботи є розробка підходів до оптимізації джерел позикового капіталу підприємства. Відповідно до мети в роботі поставлено наступні **завдання**:

- визначити сутність та значення позикового капіталу на підприємстві;
- дослідити джерела формування позикового капіталу;
- розглянути методи оптимізації джерел формування позикового капіталу;

- дати загальну характеристику підприємства ПрАТ «Оболонь»;
- проаналізувати фінансовий стан ПрАТ «Оболонь»;
- проаналізувати позиковий капітал підприємства;
- розглянути перспективи використання позикового капіталу у українських підприємств в найближчому майбутньому;
- надати пропозиції щодо кращого залучення кредитів;
- розробити підходи до оптимізації структури позикового капіталу підприємства.

Об'єктом дослідження є оптимізація позикового капіталу підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та прикладних аспектів оптимізації джерел позикового капіталу підприємства.

Методи дослідження. У роботі використовувались такі методи: систематизації, синтезу – під час вивчення еволюції наукових підходів щодо визначення сутності та методичного забезпечення позикового капіталу; метод аналогії та протиставлення – під час визначення переваг та недоліків, наявних джерел формування позикового капіталу на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних науковців, що стосуються позикового капіталу та його оптимізації, фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018, інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність та значення позикового капіталу на підприємстві

Для початку розглянемо значення слова «Капітал». Капітал – за визначенням класичної економічної теорії – один із факторів виробництва, усе те, що використовується для виробництва, але безпосередньо не споживається в ньому (за винятком повільної амортизації). На відміну від інших факторів виробництва, землі й природних ресурсів, капітал складається з раніше виробленого продукту [31].

В початкових роботах економістів капітал розглядається як основне багатство, основне майно. В міру розвитку економіки і її дослідження це первісно абстрактне і узагальнене поняття капіталу наповнювалось конкретним змістом. Так, у відповідності з принципами наукового світосприйняття меркантилістів, під поняттям капіталу, як основного багатства, розумілось золото, гроші інші скарби будь-якого роду. Економічна школа фізіократів під поняттям капіталу, як основного багатства, розуміла землю і вкладені в неї кошти («аванси»). Представники класичної політекономії (в першу чергу А.Сміт і Д.Рікардо) поглибили дослідження сутності капіталу, розширили область його розглядання в сфері промислового виробництва.

Навіть К. Маркс не притримувався одного визначення, а звертав увагу на декілька понять капіталу:

1. Капітал – це вартість, яка створює додаткову вартість, або капітал – це само зростаюча вартість;

2. Капітал – це не річ, а певне суспільне, належне певній історичній формації суспільства виробниче відношення, яке представлене в речі і надає цій речі специфічного суспільного характеру;

3. Капітал – це не просто сума матеріальних і вироблених засобів виробництва, це перетворені в капітал засоби виробництва, які самі по собі так само мало є капіталом, як золото або срібло самі по собі – грошми [18].

В економічній науці капітал — це чинник виробництва у вигляді вартості, здатної приносити прибуток або збиток. Капітал не тотожний будь-якому засобу праці, який часто розглядається як фізичний капітал. Засіб праці може стати капіталом (збільшувати або зменшувати свою вартість) тільки тоді, коли його власники вступають у певні відносини з власниками інших чинників виробництва. Ці відносини називаються економічними.

Якщо говорити про позиковий капітал, то тут також є багато різних понять та розумінь його значення. Вперше вивчення сутності позикового капіталу, джерел його виникнення та перспектив використання, притаманний класичній політичній економії. Її основні представники – А.Сміт, Д.Рікардо та К.Маркс – вивчали зміст позикового капіталу і відсотка в межах теорії трудової вартості. Фундаментальне дослідження позикового капіталу у наукових працях багатьох економістів зустрічається досить рідко. Виняток становлять праці К.Маркса та А.Сміта, у яких позиковий капітал досліджено із поглибленим аналізом.

А.Сміту належить розробка ключових категорій трудової теорії вартості, у тому числі позикового капіталу та відсотка. Поділяючи суспільство того часу на три класи: капіталістів, земельних власників та найманих працівників, які відповідно існують за рахунок прибутку, ренти та заробітної плати, А.Сміт вважав, що частина будь-якого із наведених доходів могла б бути надана у тимчасове користування іншій особі [28].

Д.Рікардо розглядає позиковий капітал як допоміжний фактор, що сприяє розвитку промислового виробництва та зростанню випуску продукції промислових фабрикантів. Переважно з боку промисловості, виникала потреба в отриманні позикового капіталу, що і формувало попит на нього. Позиковий капітал надає можливість підприємцю подолати обмеженість вже задіяного у виробництві капіталу. Потреба у позиковому капіталі зростає з появою можливості зростання норми прибутку у будь-яких галузях, і для розширення

виробництва виникає потреба у виявленні його джерела та інструмента залучення [23].

Значну увагу у розробці категоріального апарату позикового капіталу, що діяв у межах капіталістичного суспільства, було приділено К.Марксом. Рухаючись від теорії до практики, К. Маркс досліджував чотири форми капіталу, що приносять відсотки: лихварський, позиковий, банківський та фіктивний. Спочатку він проаналізував розподіл прибутку капіталіста на відсоток та підприємницький дохід, а також розглянув рух грошового капіталу капіталістів як позикового. Потім проаналізував механізм функціонування банківського капіталу, джерела його формування, склад, напрямки руху та причини появи капіталотворчої функції банків. При цьому рух грошового капіталу, що належав підприємцям, як позиковий відсоток оцінювався як найбільш проста форма виникнення позикового відсотка, а банківський капітал – як більш складна форма, на відміну від позикового капіталу. Тобто, можна дійти висновку, що позиковий капітал за К.Марксом – це грошово-позиковий капітал, тобто капітал, що приносить відсотки [18].

Дж.М. Кларк звернув увагу на роль позикового капіталу в акселерації (прискоренні) розвитку підприємства. Він зауважив, що позиковий капітал полегшує та прискорює процес накопичення капіталу, що дає можливість підприємству у будь-який момент знаходити та витратити суми капіталу, що значно перевищують попередні накопичення [26].

Слід також відвести увагу дослідженням вітчизняних економістів та ознайомитися з їх розумінням позикового капіталу [25, 16, 20, 11].

Таблиця 1.1

Трактування поняття «позиковий капітал»

Автор	Поняття
1	2
О.Р. Романенко[25, С. 81]	Позиковий капітал – грошові кошти власника, призначені для надання кредиту на принципах зворотності та платності у розмірі процентів до суми боргу.

Продовження Табл. 1.1

1	2
Г.О. Крамаренко, О. Є. Чорна [16, С. 297]	Позичковий капітал – це грошовий капітал, що надається в позику його власником іншому власнику-підприємцю на певний час, на умовах повернення, за плату у вигляді процента.
С.В. Мочерний [11, С. 256]	Позиковий капітал – це грошовий капітал власник якого надає його іншим особам на певний термін у користування заздалегідь обумовлену плату у вигляді процента.
А.М. Поддєрьогін [20, С. 156]	Позиковий капітал – це кошти інших кредиторів, які надаються підприємствам у позику під певний (обумовлений) відсоток на термін до одного року з оформленням векселя чи іншого боргового зобов'язання.

Отже, можна побачити, хоча у різних авторів різні поняття про позиковий капітал, проте усі вони погоджуються з головним його значення – це капітал, який формується за рахунок позик, та з необхідністю їх повернення.

Позиковий капітал доцільно розділити на дві групи: довгострокові (відображаються в третьому розділі пасиву балансу) і короткострокові (відображаються в четвертому розділі пасиву балансу) кошти. До довгострокового належать ті позикові кошти, термін погашення яких перевищує дванадцять місяців. До короткострокового позикового капіталу можна зарахувати кредити, позики, а також вексельні зобов'язання з терміном погашення менше одного року та кредиторську заборгованість.

З погляду ефективності використання фінансових ресурсів, підприємству доцільно вкладати в оборотні кошти мінімум власних фінансових ресурсів у обсягах, достатніх для створення тільки мінімальних запасів товарно-матеріальних цінностей і витрат виробництва. А всі інші потреби в оборотних коштах доцільно задовольняти за рахунок позикових ресурсів [13].

Ефективна фінансова діяльність неможлива без постійного залучення позикових коштів. Використання позикового капіталу дозволяє внести велике різноманіття в обсяг господарської діяльності, забезпечити більш ефективно використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових

фінансових фондів, а в кінцевому результаті – підвищити ринкову вартість підприємства.

Хоча основу будь-якого бізнесу складає власний капітал, на підприємствах багатьох галузей економіки обсяг позикових коштів значно перевищує обсяг власного капіталу. У зв'язку з цим управління залученням та ефективним використанням позикових коштів є однією з найважливіших функцій фінансового менеджера, що направлена на досягнення високих кінцевих результатів господарської діяльності підприємства.

Використання підприємством позикового капіталу має свої переваги та недоліки.

Переваги[16]:

- доволі широкі можливості його залучення;
- забезпечення зростання фінансового потенціалу підприємства, за необхідності значного розширення його активів і зростання обсягу господарської діяльності;
- нижча вартість порівняно з власним капіталом за рахунок забезпечення ефекту «податкового щита» (вилучення витрат на його обслуговування з бази оподаткування при сплаті податку на прибуток);

Недоліки:

- висока залежність вартості позикового капіталу від коливань кон'юнктури фінансового ринку;
- використання цього капіталу утворює найнебезпечніші фінансові ризики в господарській діяльності підприємства, зокрема, ризик зниження фінансової стійкості і втрати платоспроможності. Рівень цих ризиків зростає відповідно до зростання питомої ваги використання позикового капіталу;
- активи, сформовані за рахунок позикового капіталу, дають меншу (за інших рівних умов) норму прибутку, яка знижується на суму позикового відсотка, що виплачується;
- складність процедури залучення (особливо у великих розмірах), оскільки надання кредитних ресурсів залежить від рішення інших

господарюючих суб'єктів (кредиторів), вимагає у деяких випадках відповідних сторонніх гарантій або застави (гарантії страхових компаній, банків чи інших суб'єктів господарювання надаються, як правило, на платній основі).

Попри все згадане вище, підприємство, що використовує позиковий капітал, має вищий фінансовий потенціал свого розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) і можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, однак більшою мірою генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства (які зростають по мірі збільшення питомої ваги позикових коштів в загальній сумі капіталу, що використовується).

Позиковий капітал є носієм фактору ліквідності, під якою розуміється ступінь наближення інструменту його залучення до грошової форми. Дана характеристика визначає мобільність позикового капіталу підприємства як фактору виробництва та інвестиційного ресурсу. Існує пряма залежність між ліквідністю позикового капіталу та його ціною: високий рівень ліквідності інструменту залучення позикового капіталу обумовлює його високу ціну.

Позиковий капітал як об'єкт ринкового обігу формує особливий вид ринку – ринок позикового капіталу. Це відбувається шляхом встановлення двосторонніх економічних відносин підприємства позичальника із суб'єктами фінансового, іпотечного, товарного ринків, ринку праці та державними органами, перш за все, фіскальними.

Дослідивши багате різноманіття визначень сутності позикового капіталу можна зробити висновок, що на сьогоднішній день не має єдиного трактування його сутності, а також розв'язку і вирішення проблемних питань щодо його характеристик. Як економічній категорії позиковому капіталу притаманні виробничі відносини опосередковані обсягом грошових коштів, що передані у тимчасове користування однією особою іншій.

1.2. Джерела формування позикового капіталу

Для усіх підприємств, не залежно від сфери їх діяльності, головною ціллю є отримання якомога більшого прибутку. Для цього використовується як власний капітал так і позиковий. Використання позикового капіталу дає змогу

підприємству нарощувати економічний потенціал і забезпечити ефективніше використання власного капіталу, а отже, підвищити ринкову вартість капіталу.

Позиковий капітал підприємства складається з довгострокових і поточних зобов'язань, забезпечень наступних витрат і платежів та доходів майбутніх періодів.

Зобов'язання характеризують заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Давайте розглянемо склад і характеристику цих елементів[6]:

Таблиця 1.2

Склад зобов'язань підприємства

Забезпечення наступних витрат і платежів	–забезпечення майбутніх витрат на відплату відпусток; –гарантійних зобов'язань; –залишки коштів і цільових надходжень
Довгострокові зобов'язання	–довгострокові кредити банків; –довгострокові фінансові зобов'язання; –відстрочені податкові зобов'язання; –інші довгострокові зобов'язання (фінансова оренда)
Поточні зобов'язання	–короткострокові кредити банків; –кредиторська заборгованість; –поточні зобов'язання за розрахунками
Дохід майбутніх періодів	–суми доходів, нарахованих протягом попередніх звітних періодів, які будуть визнані у наступних звітних періодах

Виділяюь 2 групи джерел формування позикового капіталу – внутрішні і зовнішні. В свою чергу зовнішні можна розділити на дві підгрупи – зовнішні довгострокові й зовнішні короткострокові джерела позикового фінансового капіталу.

Зовнішні довгострокові джерела формування позикового капіталу[12]:

- довгострокові кредити банків;
- довгострокові облігаційні позики;
- довгострокові кредити і позики небанківських фінансових установ;
- довгострокові державні цільові кредити;

- фінансовий лізинг;
- довгостроковий податковий кредит і пільги.

Зовнішні короткострокові джерела формування позикового капіталу:

- короткострокові кредити банків;
- короткострокові кредити й займи небанківських фінансових установ;
- короткостроковий (товарний) кредит;
- короткостроковий податковий кредит.

Внутрішні джерела також можна поділити на дві підгрупи – внутрішні довгострокові і короткострокові джерела створення позикового капіталу.

Внутрішні довгострокові позикові кошти:

- відстрочена та прострочена заборгованість за майно в оренді;
- реструктуризований борг за кредитами та позиками;
- відстрочена та прострочена заборгованість за облігаційними позиками;
- відстрочена податкова заборгованість;
- інші внутрішні довгострокові позикові кошти.

Внутрішні короткострокові позикові кошти:

- короткострокові кредити і позики не сплачені в строк;
- короткостроковий товарний (комерційний) кредит, не сплачений у строк;
- внутрішня і зовнішня кредиторська заборгованість, строк сплати якої не настав;
- прострочена внутрішня і зовнішня кредиторська заборгованість;
- інші внутрішні короткострокові позикові кошти.

Однією з форм залучення довгострокового позикового капіталу є випуск облігаційних позик. Облігація це емісійний цінний папір, що підтверджує внесення його власником грошових коштів і засвідчує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу з виплатою певного доходу або передати йому майно, надати послуги. Облігації – один із найдавніших цінних паперів та способів залучення грошових коштів чи покриття дефіциту бюджету.

Акціонерне товариство має право розміщувати, облігації відповідно до рішення ради директорів, якщо інший порядок не визначено його статутом. Облігація засвідчує право власника вимагати її погашення та процентів або номінальної вартості за дисконтною облігацією у встановлений термін. Погашення облігацій може здійснюватися у грошовій формі або майном відповідно до рішення про їх випуск. Товариство може випускати облігації, які забезпечені відповідним майном; облігації під забезпечення, яке надає третя особа; облігації без забезпечення. Випуск облігацій без забезпечення дозволяється товариству після трьох років діяльності та за умови двох річних балансів.

Також слід провести класифікацію позикового капіталу, зробимо це у вигляді таблиці (табл.1.3) [30].

Таблиця 1.3

Класифікація позикового капіталу підприємства

Строковість	-короткостроковий (до 12 місяців); -довгостроковий (понад 12 місяців).
Капіталодавець	-банки та інші фінансово-кредитні установи; -постачальники та клієнти; -власники; -персонал; -держава.
Умови одержання	-згідно з кредитним чи іншим договором; -за відсутності договору.
Цілі використання	-здійснення інвестицій; -поповнення оборотних активів.
Форми залучення	-грошова форма; -лізинг (у формі обладнання); -товарна форма; -інші.
Забезпечення	-забезпечені заставою; -забезпечені гарантією; -з іншим забезпеченням; -незабезпечені.

Найпоширенішим джерелом формування позикового капіталу підприємства, звичайно, являється банківський кредит, як довгостроковий так і короткостроковий. Проте давайте розглянемо конкретніше його переваги порівняно з облігаційною позикою[34]:

- підприємство не несе витрат на розміщення та оплату послуг фінансових посередників у випадку випуску документальних емісійних цінних паперів;

- термін отримання кредиту від банку з моменту його оформлення завжди коротший порівняно з надходженням коштів з фондового ринку;

- у випадку довгострокового погашення облігацій підприємство незаплановано вилучає з обігу кошти, що обмежує його фінансові можливості на даному етапі;

- ймовірність здійснити ефективну емісію облігацій є невеликою, особливо для новостворених підприємств.

Банківський кредит – будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми.

Кредитний договір – це цивільно-правовий документ, який визначає взаємні юридичні права і обов'язки та економічну відповідальність банку і клієнта (позичальника) з приводу проведення кредитної операції.

За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти.

Сторонами договору є кредитодавець та позичальник.

Питання, що пов'язані з банківським кредитуванням, вирішуються позичальником і банком шляхом укладання кредитного договору.

Кредитний договір укладається в письмовій формі і не може змінюватися в односторонньому порядку без згоди сторін. Кредитний договір, укладений з недодержанням письмової форми, є нікчемним. На вимогу однієї із сторін, кредитний договір може бути нотаріально посвідчений.

Конкретний зміст кредитного договору і перелік усіх умов кредитної операції визначаються за згодою сторін. У кожному конкретному випадку зміст

кредитного договору пристосовується до особливостей позичальника, враховує специфіку його фінансово-господарської діяльності.

Структура кредитного договору:

1. Назва і номер кредитного договору.
2. Дата і місце укладання договору.
3. Преамбула, в якій зазначаються офіційне найменування сторін, що укладають кредитний договір, та їхня організаційно-правова форма, посилання на документи, що підтверджують повноваження осіб, які підписують договір. У преамбулі має зазначатись назва банку та позичальника, яка передбачена їхніми установчими документами.

4. Предмет договору, який містить такі відомості:

- Надання кредиту (відкриття кредитної лінії);
- Мета кредиту;
- Сума кредиту (прописом і цифрами);
- Процентна ставка за користування кредитом;
- Термін, на який видається кредит (строк погашення);
- Дата погашення кредиту.
- Права та обов'язки сторін

Позичальник зобов'язується:

- використати кредит на зазначені у договорі цілі (за цільовим призначенням);
- забезпечити повернення одержаного кредиту і сплату нарахованих процентів у встановлені строки відповідно до строкових зобов'язань.

Кредитодавець зобов'язується:

- надати кредит позичальникові в розмірі та на умовах, установлених договором;

Кредитодавець має право:

- контролювати та перевіряти кредитоспроможність позичальника та поручителя, стан предмета забезпечення і цільове використання кредитних коштів (при цьому позичальник повинен надати всю необхідну інформацію для аналізу);

– у разі недотримання умов договору позичальником розірвати його і достроково стягнути кредит зі сплатою штрафу (зазначається розмір штрафу у відсотках до суми кредиту);

– дозволяти за клопотанням позичальника пролонгацію виданого кредиту за наявності вільних кредитних ресурсів із встановленням підвищеної процентної ставки;

– за згодою позичальника у випадку зміни ситуації на ринку кредитних ресурсів змінювати процентну ставку за діючим кредитним договором.

Позичальник має право:

– достроково розірвати договір, повністю повернувши одержаний кредит, включаючи проценти за користування ним, попередньо повідомивши про це банк;

– клопотатися щодо перенесення строків погашення кредиту (продлонгацію кредиту) у випадку виникнення тимчасових фінансових ускладнень.

Права та обов'язки сторін не є вичерпними.

Строк дії кредитного договору встановлюється з дня надання кредиту і до повного погашення кредиту та сплати процентів за ним.

Проценти за кредитним договором:

1. Процентна ставка за кредитом може бути фіксованою або змінюваною. Тип процентної ставки визначається кредитним договором.

2. Розмір процентів, тип процентної ставки (фіксована або змінювана) та порядок їх сплати за кредитним договором визначаються в договорі залежно від кредитного ризику, наданого забезпечення, попиту і пропозицій, які склалися на кредитному ринку, строку користування кредитом, розміру облікової ставки та інших факторів.

3. Фіксована процентна ставка є незмінною протягом усього строку кредитного договору. Встановлений договором розмір фіксованої процентної ставки не може бути збільшено банком в односторонньому порядку. Умова

договору щодо права банку змінювати розмір фіксованої процентної ставки в односторонньому порядку є нікчемною.

4. У разі застосування змінюваної процентної ставки кредитор самостійно, з визначеною у кредитному договорі періодичністю, має право збільшувати та зобов'язаний зменшувати процентну ставку відповідно до умов і в порядку, встановлених кредитним договором. Кредитодавець зобов'язаний у письмовій формі повідомити позичальника, поручителя та інших зобов'язаних за договором осіб про зміну процентної ставки не пізніше як за 15 календарних днів до дати, з якої застосовуватиметься нова ставка. У кредитному договорі встановлюється порядок розрахунку змінюваної процентної ставки із застосуванням погодженого сторонами індексу. Порядок розрахунку змінюваної процентної ставки повинен дозволяти точно визначити розмір процентної ставки за кредитом на будь-який момент часу протягом строку дії кредитного договору. Кредитор не має права змінювати встановлений кредитним договором порядок розрахунку змінюваної процентної ставки без згоди позичальника.

Порядок надання і погашення кредиту - розкриває механізм видачі і погашення кредиту із зазначенням терміну. При цьому має бути наведений графік погашення кредиту щодо сум погашення основного боргу, сплати процентів за користування кредитом, вартість усіх супутніх послуг та інших фінансових зобов'язань щодо кредиту. Слід визначити, яким чином повинен бути повернений позичальником кредит, а також дії банку у випадках несвоєчасної сплати позичальником основної суми боргу та процентів за користування ним тощо.

Оскільки кредит є основою формування позикового капіталу кожного підприємства, потрібно більш детально розглянути його як економічну категорію. Найбільш поширеними є наступні два визначення сутності кредиту:

- ототожнення кредиту з певним видом економічних відносин, які формуються в суспільстві. Такий підхід дає змогу глибше дослідити економічні аспекти кредиту, економічні чинники його існування, основи та закономірності його руху;

- порівняння кредиту з цінністю, яка передається одним економічним суб'єктом іншому в позику. При такому підході увага дослідника зміщується на саму позику, її правову форму.

Найкраще сутність кредиту можна побачити у принципах кредитування, таких як[18]:

- Платність. За отримання грошей у позику необхідно платити позичковий відсоток.
- Строковість. Кредити видаються на конкретні строки, після закінчення яких вони мають бути повернені.
- Поворотність кредиту впливає з самої суті позичкового капіталу.
- Цільовий характер кредиту. Банк ніколи не видає кредит, якщо не знає на що будуть витрачені гроші.
- Матеріальна забезпеченість кредиту. Сума кредиту не може перевищувати вартість майна позичальника.

Отже розглянувши всі вище наведені дані можна зробити висновок що найпоширенішим та найефективнішим джерелом формування позикового капіталу є короткострокові та довгострокові кредити. Використання позикових коштів прискорює рух грошових і матеріальних ресурсів, забезпечує вищий фінансовий потенціал розвитку підприємства і вищі можливості приросту рентабельності.

1.3. Методи оптимізації джерел позикового капіталу

Перш ніж розглянути якими способами можна оптимізувати джерела позикового капіталу потрібно мати розуміння що означає коли позиковий капітал оптимізований. Оптимізація позикового капіталу нерозривно пов'язана з власним капіталом, оскільки це дві частини єдиного цілого, і без рівноваги одного не може працювати інший.

Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку.

Власний капітал виконує ряд важливих функцій[17]:

- кредитоспроможності – при наданні кредиту, за інших рівних умов, перевага надається підприємствам з меншою кредиторською заборгованістю та більшим власним капіталом;
- розподілу доходів і активів – частки окремих власників у капіталі є основою при розподілі фінансового результату та майна при ліквідації підприємства.
- фінансування ризику – власний капітал використовується для фінансування ризикованих інвестицій, на що можуть не погодитись кредитори;
- відповідальності та захисту прав кредиторів – відображений в балансі підприємства власний капітал є для зовнішніх користувачів мірилом відносин відповідальності на підприємстві, а також захистом кредиторів від втрати капіталу;
- компенсації понесених збитків – тимчасові збитки мають погашатись за рахунок власного капіталу.

Проте на сьогодні не має єдиного універсального методу оптимізації структури капіталу, застосовуючи який підприємство визначило б оптимальне співвідношення між власним і позиковим капіталом.

Також необхідно роздивитися плюси обох цих капіталів, да би мати уявлення про їх сильні сторони якими можна скористатися.

До переваг позикового капіталу слід віднести такі пункти[7]:

- забезпечує ріст фінансового потенціалу підприємства за необхідності суттєвого розширення його активів та зростання темпів росту обсягів його господарської діяльності;
- достатньо широкі можливості залучення, особливо за високого кредитного рейтингу підприємства;
- можливість генерувати приріст фінансової рентабельності (коефіцієнт рентабельності власного капіталу);
- більш низька вартість порівняно до власного капіталу за рахунок забезпечення ефекту «податкового щита».

У свою чергу використання власного капіталу несе також свої переваги:

- власний капітал забезпечує більш високу можливість генерування прибутку в усіх сферах діяльності;
- власний капітал є фінансовою основою підприємства;
- залучення власного капіталу є більш простим порівняно з залученням позикового капіталу, яке корелює з тим, що рішення, пов'язані із збільшенням капіталу приймають власники та менеджери підприємства без необхідності отримання згоди від інших господарюючих суб'єктів.

Метою оптимізації структури капіталу є пошук оптимального співвідношення між власним і позиковим капіталом, можна сформулювати основні завдання оптимізації структури капіталу[32]:

- забезпечення умов, за яких підприємство отримуватиме максимальну суму прибутку;
- формування необхідної структури капіталу, яка б забезпечила сталий розвиток підприємства.

Проводячи аналіз літератури можна сказати що явно виділяються три методи оптимізації структури капіталу:

- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості. Метод ґрунтується на попередній оцінці власного і позиченого капіталів за різних умов їх формування, обслуговування та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу і, таким чином, пошуку найбільш реальної ринкової вартості підприємства;

- оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Цей метод ґрунтується на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) при різній структурі капіталу. Остання виражається через такий показник, як ефект фінансового важеля;

- оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Він пов'язаний з процесом диференційованого вибору джерел фінансування різних складових активів підприємства: необоротних активів, оборотних активів (з розбиттям їх на постійну і змінну частини).

Метод оптимізації структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності передбачає використання механізму фінансового левериджу.

Загалом залучення позикового капіталу будь-яким підприємством повинне бути обґрунтованим та відповідати фінансовій політиці такого суб'єкта господарювання, оскільки чим більша частка залученого капіталу, тим вищим є фінансовий ризик.

Таким чином, у своїй діяльності підприємства керуються розрахунком левериджу. Загалом у фінансовій сфері поняття «леверидж» передбачає собою використання постійних операційних та постійних фінансових витрат з метою збільшення прибутковості підприємства.

Витрати поділяються на постійні операційні та постійні фінансові, і, відповідно, леверидж виокремлюють операційний та фінансовий. Обидва типи левериджу включають як ризик банкрутства, так і мінливість отримання прибутку.

Так, операційний леверидж утворюється за рахунок використання підприємством постійних операційних витрат, у той час як фінансовий леверидж виникає у разі використання підприємством позичкових засобів фінансування [20].

Давайте розглянемо формулу ефективності використання фінансового левериджу [25]:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) \times (\text{КВРа} - \text{СВК}) \times \frac{\text{ЗК}}{\text{ВК}} \quad (1.1)$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу, що полягає в прирості коефіцієнта рентабельності власного капіталу;

Спп – ставка податку на прибуток;

КВРа – коефіцієнт валової рентабельності активів, що визначається як відношення валового прибутку до середньої вартості активів;

СВК – середній розмір ставки відсотків за кредит, що сплачується підприємством за використання залученого капіталу;

ЗК – середня сума залученого (позичкового) капіталу, що використовується підприємством;

ВК – середня сума власного капіталу підприємства.

Що стосується фінансового важеля, то його сутність полягає в тому, щоб посилити вплив зміни прибутку на динаміку фінансової рентабельності, тобто у підвищенні еластичності фінансової рентабельності відносно прибутку. Діє він наступним чином - підприємство, що використовує позикові кошти, виплачує відсотки за кредит і тим самим збільшує постійні витрати і, отже, зменшує прибуток і рентабельність. Фінансовий важіль дозволяє визначити безпечний обсяг позикових коштів, тому він має велике значення в забезпеченні фінансової стійкості підприємства.

Говорячи про метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості. Це процес оптимізації за допомогою цього методу заснований на попередній оцінці вартості власного та позикового капіталу за різних умов його залучення та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу.

Останній же, з перелічених, метод оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків передбачає процес вибору джерел фінансування різних складових частин активів підприємства. Існує три підходи вибору таких джерел – агресивний, консервативний і компромісний.

Агресивний підхід спрямований на використання власного капіталу та довгострокових зобов'язань лише для фінансування необоротних активів. Оборотні активи в повному обсязі формуються за рахунок короткострокових зобов'язань. Такий підхід фінансування активів забезпечує найнижчу вартість капіталу підприємства, проте вона обмежена занадто високим ризиком можливості втрати або недостатності капіталу.

Консервативний підхід передбачає використання власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування необоротних активів та половини змінної частини оборотних активів. Перевагою цього підходу є забезпечення мінімального ризику, так як короткострокові зобов'язання використовуються в незначних обсягах для формування змінної частини оборотних активів. У той

же час така політика фінансування дуже обтяжлива для підприємства у зв'язку з високою вартістю капіталу, що використовується.

І останній підхід – компромісний, передбачає фінансування необоротних активів та постійної частини оборотних активів за рахунок власного капіталу та довгострокових зобов'язань. При цьому змінна частина оборотних активів фінансується короткостроковими зобов'язаннями. Така політика залучення джерел дає змогу досягти компромісу між вартістю капіталу та ризиком його втрати. Однак у сучасних умовах банки досить рідко надають підприємствам довгострокові кредити. Тому обрана модель може враховувати тільки величину власного капіталу і короткострокових зобов'язань як джерела фінансування[22].

Отже, залежно від того, як фінансові менеджери відносяться до ризику, залежить вибір підприємством особливих підходів до фінансування своїх активів. Якщо підприємство впевнене в тому, що короткострокові зобов'язання будуть легко поновлені, то, застосувавши агресивний підхід, воно заощадить значні кошти на оплаті запозичень. З іншого боку, коли немає впевненості, що можна буде постійно підтримувати зобов'язання на визначеному рівні.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ПОЗИКОВИМ КАПІТАЛОМ НА ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Загальна характеристика ПрАТ «Оболонь»

ПрАТ «Оболонь» – корпорація з виробництва пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв, мінеральної води. Окрім цього, компанія має дозволи на гуртову та роздрібну торгівлю напоями, діяльність транспортних агентств. До складу компанії входять головний завод у Києві з віддаленими виробництвами в Олександрії та Чемерівцях Хмельницької області, два дочірні підприємства — «Пивоварня Зібєрта» (Фастів, Київська обл.) та «Красилівське» (Красилів, Хмельницька обл.), а також підприємства з корпоративними правами в Бершаді, Коломиї, Охтирці, Рокитному, Севастополі та Чемерівцях.

Структура корпорації «Оболонь» формувалася довгі роки під впливом стратегії розвитку, що направлена на диверсифікацію виробництва, перехід на сировину власного виробництва, інноваційний підхід, абсолютну екологічну безпеку та повну соціальну відповідальність.

Корпорація «Оболонь» об'єднує головний завод, два відокремлені цехи, два дочірніх підприємства та чотири підприємства з корпоративними правами. Загалом у корпорації працює близько 7,5 тис. людей.

Стратегія ПрАТ «Оболонь» націлена на задоволення вимог та очікувань замовників і, за рахунок цього, на утримання лідируючої позиції на ринку пива та безалкогольних напоїв, при постійній увазі до збереження навколишнього середовища та врахування інтересів зацікавлених сторін.

Невід'ємною складовою частиною даної стратегії є постійне удосконалення системи управління, яка відповідає вимогам стандартів та правильне передбачення тенденцій розвитку ринку. Головна мета підприємства зводиться до збільшення прибутку. Для вирішення цієї основної задачі розроблена наступна стратегія :

1. Подальше завоювання та вкорінення ринку пива в Україні з розширенням своєї існуючої долі ринку безалкогольних і слабоалкогольних напоїв, мінеральних вод, солоду.

2. Зробити торгову марку «Оболонь» національною торговою маркою.

3. Збільшити об'єм продаж продукції.

4. Вдосконалити служби маркетингової та дилерської мережі при одночасному збільшенні виробничих потужностей.

Емісія цінних паперів – сукупність дій емітента, що спрямовані на реєстрацію випуску цінних паперів у Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, їх розміщення серед інвесторів в цінні папери.

Таблиця 2.1

Інформація про випуски акцій емітента за 2018 р.

Дата реєстрації випуску	1	18.05.2011
Номер свідоцтва про реєстрацію випуску	2	204/10/1/11
Найменування органу, що зареєстрував випуск	3	Територіальне управління ДКЦПФР в м. Києві та Київській області
Міжнародний ідентифікаційний номер	4	UA 4000120521
Тип цінного папера	5	Акція проста бездокументарна іменна
Форма існування та форма випуску	6	Бездокументарні іменні
Номінальна вартість (грн)	7	100
Кількість акцій (шт.)	8	325 127
Загальна номінальна вартість (грн)	9	32 512 700
Частка у статутному капіталі (у відсотках)	10	100

До емісійних цінних паперів належать, зокрема:

- акції;
- облігації підприємств;
- облігації місцевих позик;
- державні облігації України;
- іпотечні облігації;
- сертифікати фондів операцій з нерухомістю;

- інвестиційні сертифікати;
- казначейські зобов'язання України.

Облігацій а також інших цінних паперів емітент у звітному періоді не випускав.

Інформація про внутрішні ринки, на яких здійснюється торгівля цінними паперами емітента: торгівля цінними паперами емітента здійснюється на неорганізованому ринку. Інформація про зовнішні ринки, на яких здійснюється торгівля цінними паперами емітента: не здійснюється. Інформація щодо факту включення/виключення цінних паперів емітента до/з біржового реєстру: акції до/з біржового реєстру не включались/виключались.

2.2. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь»

Тепер перейдемо до наймасивнішого розділу в плані розрахунків. Тут будуть проаналізовані показники що висвітлюють фінансовий стан підприємства, його стабільність, рентабельність, динаміку прибутків та збитків на підприємстві, та інші показники необхідні для визначення наявних фінансових можливостей підприємства.

Таблиця 2.2

Аналіз доходів від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4310214	5078764	4777539	768550	-301225	467325	117,8	94,1	110,8
Валовий: прибуток	1019414	786393	899066	-233021	112673	-120348	77,1	114,3	88,2
збиток	0	0	0	0	-0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	62589	85301	88488	22712	3187	25899	136,3	103,7	141,4

Операційна діяльність – це ключова діяльність підприємства, яка пов’язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), формує основну частину доходу, що є головною метою створення підприємства. Тип операційної діяльності підприємства визначається, перш за все, від специфіки галузі економіки, до якої воно належить.

Як можна побачити з результатів розрахунків, у 2017 році відбувся приріст чистого доходу, порівняно з 2016 роком, у 2018 році чистий прибуток склав 4777539 тис. грн, що на 301225 тис грн. менше ніж у попередньому році, проте не зважаючи на це у підприємства позитивний приріст чистого доходу від реалізації за 3 роки.

Важливим напрямком фінансової діяльності підприємства за ринкової економіки є раціональне використання вільних фінансових ресурсів, пошук ефективних напрямків інвестування коштів, які даватимуть підприємству додатковий прибуток. Прибуткове інвестування грошових коштів здійснюється на фінансовому ринку.

Підприємства отримують доходи від таких видів фінансової діяльності:

- придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів;
- продаж акцій, облігацій та інших цінних паперів;
- цільові грошові вклади;
- валютні операції;
- пайові внески, часткова участь у діяльності інших підприємств;
- надання позик;
- лізингові операції.

Таблиця 2.3

**Аналіз доходів підприємства від фінансово-інвестиційної діяльності
за 2016-2018 рр.**

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Інші фінансові доходи	8604	4259	97691	-4345	93432	89087	49,5	2293,8	1135,4
Середньорічна кількість простих акцій	325127	325127	325127	0	0	0	100	100	100

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	325127	325127	325127	0	0	0	100	100	100
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-2,7228	-1,1239	0,5431	1,5989	1,667	3	41,3	-48,3	-19,9
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	-2,7228	-1,1239	0,5431	1,5989	1,667	3	41,3	-48,3	-19,9

Провівши аналіз доходів підприємства від фінансово-інвестиційної діяльності, ми можемо чітко побачити що початковий збиток на одну просту акцію у 2016 році, переростає, хоч і в не значний, проте прибуток у 2018 році.

Фінансові витрати – витрати на відсотки (за користування отриманими кредитами, за випущеними облігаціями, за фінансовою орендою тощо) та інші витрати підприємства, пов'язані із залученням позикового капіталу.

Основним завданням управління витратами є пошук шляхів найефективнішого використання наявних обмежених ресурсів за допомогою планування, калькулювання, обліку і контролю витрат внутрішньовиробничої діяльності. Управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них, це процес цілеспрямованого формування витрат щодо їхніх видів, місць та носіїв за постійного контролю рівня витрат і стимулювання їхнього зниження. Воно є важливою функцією економічного механізму будь-якого підприємства.

Таблиця 2.4

Аналіз фінансових витрат ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Фінансові витрати	-463655	-314744	-275269	148911	39475	188386	67,9	87,5	59,4

Продовження Табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Втрати від участі в капіталі	1060	381	90188	-679	89807	89128	35,9	23671,4	8508,3
Інші витрати	-222030	-42861	6725	179169	49586	228755	19,3	-15,7	-3,0

Перед усіма структурами управління витратами на підприємстві стоїть одне завдання – мінімізація витрат. Як ми бачимо з табл.2.4 структури управління витратами на підприємстві справляються зі своїм завданням, оскільки фінансові витрати на ПрАТ «Оболонь» за 2018 рік зменшилися більше ніж у 1,5 рази порівняно з 2016 роком.

Так як значну частку в структурі витрат підприємства займає оплата праці, то актуальною задачею є зниження трудомісткості послуг, що надаються, зростання продуктивності праці, скорочення чисельності адміністративно - обслуговуючого персоналу. Зниження трудомісткості послуг, зростання продуктивності праці можна досягти різноманітними способами. Найважливіші з них :

- механізація та автоматизація виробництва
- розробка і використання прогресивних технологій
- зміна і модернізація застарілого обладнання.

Також важливе значення для підвищення продуктивності праці має належна її організація: підготовка робочого місця, повне його завантаження, використання передових методів і прийомів праці.

До шляхів зниження витрат за рахунок економії сировини, матеріалів, палива та енергії можна віднести наступні:

- використання ресурсозберігаючих технологічних процесів;
- підвищення вимогливості і повсюдне використання вхідного контролю за якістю сировини і матеріалів, що надходять від постачальників, а також комплектуючих виробів та напівфабрикатів;
- запровадження науково обґрунтованих норм використання матеріалів;
- зменшення витрат і відходів;
- вторинне використання матеріалів;

- зменшення заготівельно-складських витрат;
- скорочення транспортних витрат шляхом зменшення витрат на доставку сировини і матеріалів від постачальника до складів підприємства;

Таблиця 2.5

Аналіз операційних витрат підприємства за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Матеріальні затрати	2807074	2960495	3267238	460164	153421	306743	460164	105,5	110,4
Витрати на оплату праці	419131	448146	529153	110022	29015	81007	110022	106,9	118,1
Відрахування на соціальні заходи	89353	95052	113058	23705	5699	18006	23705	106,4	118,9
Амортизація	702113	451790	457032	-245081	-250323	5242	-245081	64,3	101,2
Інші операційні витрати	709162	1107101	1296562	587400	397939	189461	587400	156,1	117,1
Разом	4726833	5062584	5663043	936210	335751	600459	936210	107,1	111,9

З результатів табл. 2.5 видно, що на відміну від фінансових витрат у табл. 2.4, операційні витрати на підприємстві зростають у 2017 так і у 2018 роках, проте це не свідчить про погіршення фінансового стану, навпаки, це означає що виробництво збільшує свої об'єми, а отже випускається більша кількість продукції, відповідно прибуток від її реалізації також буде більшим. Проте це несе з собою зростання витрат на оплату праці, оскільки залучається більша кількість працівників для виробництва товарів.

Чистий прибуток (збиток) являє собою кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. З вирахуванням податків, зборів, виплати відсотків за кредит, та взагалі усіх витрат що наявні на підприємстві, для того щоб можна було побачити наскільки діяльність компанії є прибутковою. Тому, приступаючи до аналізу фінансових результатів, насамперед необхідно вивчити його рівень, динаміку і структуру, виявити тенденції зміни складових частин

формування прибутку, вплив факторів на нього, а також оцінити використання чистого прибутку.

Якщо кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства у звітному періоді був збиток, необхідно ґрунтовно вивчити причини його виникнення, намітити шляхи поліпшення роботи з метою подолання збитковості.

Таблиця 2.6

**Аналіз структури і динаміки прибутку (збитку) наПрАТ «Оболонь»
за 2016-2018 рр.**

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	4310214	4777539	5078764	467325	301225	768550	110,8	106,3	117,8
Собівартість реалізованої продукції	-3290800	-3878473	-4292370	-587673	-413897	-1001570	117,9	110,7	130,4
Валовий: прибуток	1019414	899066	786393	-120348	-112673	-233021	88,2	87,5	77,1
Інші операційні доходи	62589	88488	85301	25899	-3187	22712	141,4	96,4	136,3
Адміністративні витрати	-285569	-296579	-303955	-11010	-7376	-18386	103,9	102,5	106,4
Витрати на збут	-968802	-612349	-675489	356453	-63140	293313	63,2	110,3	69,7
Інші операційні витрати	-61663	-29144	-20451	32519	8693	41212	47,3	70,2	33,2
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	0	49482	0	49482	-49482	0	0	0,0	0,0
збиток	-234031	-0	-128200	234031	-128200	105831	0,0	0	54,8
Інші фінансові доходи	8604	97691	4259	89087	-93432	-4345	1135,4	4,4	49,5
Інші доходи	0	430848	-23505	430848	-454353	-23505	0	-5,5	-5,5
Фінансові витрати	-463655	-314744	-275269	148911	39475	188386	67,9	87,5	59,4
Втрати від участі в капіталі	1060	381	90188	-679	89807	89128	35,9	23671,4	8508,3

Продовження Табл. 2.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Інші витрати	-222030	-42861	6725	179169	49586	228755	19,3	-15,7	-3,0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	0	220797	0	220797	-220797	0	0	0,0	0,0
збиток	-910052	-0	-325802	910052	-325802	584250	0,0	0	35,8
Чистий фінансовий результат: прибуток	0	176580	0	176580	-176580	0	0	0,0	0,0
збиток	-885243	-0	-365420	885243	-365420	519823	0,0	0	41,3

Проаналізувавши структуру прибутку (збитку) на підприємстві можна зробити висновок, що порівняно з періодом попереднього року, у якому фінансовим результатом був прибуток, звітний період є менш вдалим для підприємства, через це на кінець року ми спостерігаємо збиток у фінансових результатах на кінець року у розмірі 365 420 тис грн. Це пов'язано на сам перед з зростанням собівартості продукції, та не пропорційним зростанням чистого доходу від її реалізації, відповідно зменшення валового прибутку, а також фінансового результату до оподаткування. Також можемо бачити значні втрати від участі в капіталі, яких у попередньому році майже не було.

Рентабельність – відносний показник економічної ефективності. Рентабельність комплексно відображає ступінь ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів, а також природних багатств. Коефіцієнт рентабельності розраховується як відношення прибутку до активів, ресурсів або потоків, що її формують. Може виражатися як в прибутку на одиницю вкладених коштів, так і в прибутку, який несе в собі кожна отримана грошова одиниця. Показники рентабельності часто висловлюють у відсотках.

Згідно з П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати» збитки – це перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання якого були здійснені ці витрати.

На збитковість підприємства впливають ті самі фактори, які визначають його прибутковість. Основними причинами, які призводять до збитків підприємства є :

- зменшення обсягів реалізації;
- зменшення цін на реалізовану продукцію;
- висока собівартість продукції;
- вимушені простої;
- знецінення запасів;
- курсові різниці та збитки від інших позареалізаційних операцій.

Таблиця 2.7

Динаміка рентабельності ПрАТ «Оболонь»

Назва показника	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7
Рентабельності активів	0,030	0,025	-0,057	-0,005	-0,082	-0,087
Рентабельності власного капіталу	0,066	0,070	-0,137	0,004	-0,207	-0,203
Рентабельності продажів	0,051	0,040	-0,052	-0,011	-0,092	-0,103
Рентабельності продукції	0,047	0,045	-0,077	-0,002	-0,122	-0,124

Як ми бачимо з даних табл. 2.7, рентабельність на підприємстві по усіх пунктах зменшується, а у 2018 році навіть набуває від'ємного значення. Це свідчить про негативну динаміку підприємства, та результатів його діяльності.

На підставі прийнятого рішення про джерела покриття непокритих збитків підприємства їх списують за рахунок:

- 1) резервних (страхових) фондів;
- 2) засобів цільового призначення (спеціальні фонди і цільове фінансування);
- 3) санаційного прибутку.

Таблиця 2.8

Показники фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018 рр.

Назва показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт фінансової автономії	0,3626	0,3546	0,3408	97,79	96,11	-0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	2,7576	2,8953	2,934	104,99	101,34	0,18
Коефіцієнт залучення зобов'язань	0,6374	0,6488	0,6592	101,79	101,60	0,02
Коефіцієнт фінансового напруження	1,7576	1,849	1,934	105,20	104,60	0,18
Коефіцієнт залучення довгострокових зобов'язань	0,4049	0,3722	0,2123	91,92	57,04	-0,19
Коефіцієнт інвестування	0,4784	0,4426	0,4162	92,52	94,04	-0,06
Коефіцієнт маневренності власного капіталу	-1,0905	-1,2067	-1,4029	110,66	116,26	-0,31
Коефіцієнт самофінансування оборотних активів	-1,6346	-2,1852	-2,6418	133,68	120,90	-1,01
Коефіцієнт ліквідності власного оборотного капіталу	-1,7009	-1,4069	-1,0702	82,72	76,07	0,63
Загальний коефіцієнт покриття	1,0406	0,8698	0,4051	83,59	46,57	-0,64

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість(стабільність).

Фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування.

Аналізуючи данні з таблиці можна зробити висновок, що підприємство має негативні зміни в показниках фінансової стійкості на 2018 рік, порівняно з 2016 роком. Зменшується коефіцієнт автономності підприємства, зростає коефіцієнт фінансової залежності, що свідчить про залучення більшої кількості позикових коштів, а також збільшуються коефіцієнти залучення зобов'язань. І взагалі усі коефіцієнти мають негативну тенденцію.

Ліквідність підприємства демонструє його здатність розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями наявними оборотними ресурсами шляхом швидкого конвертування їх у грошові кошти, а платоспроможність відображає здатність підприємства розраховуватися за власними поточними зобов'язаннями.

Таблиця 2.9

**Показники фінансової ліквідності і платоспроможності ПрАТ
«Оболонь» за 2016-2018рр.**

Назва показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7
Величина власних обігових засобів	64920	-1504364	-1624179	-2317,26	107,96	-1559259,00
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,0289	0,0106	0,0062	36,68	58,49	-0,02
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,1106	0,8379	0,054	757,59	6,44	-0,06
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,0406	0,5825	0,4051	55,98	69,55	-0,64
Частка виробничих запасів в поточних активах	0,4509	0,5658	0,6507	125,48	115,01	0,20
Частка власного оборотного капіталу в покритті запасів	-3,6256	-3,8301	-4,0599	105,64	106,00	-0,43

Проаналізувавши данні табл. 2.9 можна зробити висновок, що майже по всім показникам в підприємстві, окрім частки виробничих запасів в поточних активах, спостерігається спад. Отже ситуація з ліквідністю гірша на 2018 рік, ніж вона була у 2016 році.

Ділова активність – це комплексна характеристика, яка відображає старання підприємств, спрямовані на забезпечення динамічності розвитку і досягнення поставлених цілей у різноманітних напрямках діяльності. Основними цілями оцінки та аналізу ділової активності підприємств є здійснення ефективних управлінських рішень з метою забезпечення стабільного розвитку та підвищення конкурентоспроможності за умов ринкового середовища. Аналіз таких показників дає змогу зробити висновки щодо тенденцій розвитку суб'єкта господарювання.

Таблиця 2.10

Показники ділової активності ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018рр.

Назва показника	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт оборотності активів	0,0257	0,0108	-0,0598	42,02	-553,70	-0,09
Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	-0,0649	-0,0246	0,1251	37,90	-508,54	0,19
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,0708	0,0327	-0,1755	46,19	-536,70	-0,25
Коефіцієнт оборотності запасів	0,2353	-0,2604	-0,5078	-110,67	195,01	-0,74
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,2054	-0,6307	-1,0615	-307,06	168,31	-1,27
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,0403	-0,0642	-0,0907	-159,31	141,28	-0,13

Проаналізувавши показники ділової активності ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018рр. можемо зробити висновок, що, як і в попередніх таблицях, підприємство має негативний розвиток показників, на цей раз ділової активності.

2.3. Аналіз позикового капіталу

Тепер слід проаналізувати позиковий капітал ПрАТ «Оболонь». Якими джерелами користується підприємство для його наповнення, що використовується найбільше та найменше, в цьому нам допоможе наступна таблиця.

Таблиця 2.11

Аналіз зобов'язань ПрАТ «Оболонь» за 2016-2018рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Довгострокові кредити банків	432673	2037873	487124	1605200	-1550749	54451	471,0	23,9	112,6

Продовження Табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Короткострокові кредити банків	1993283	417962	1419600	- 1575321	1001638	-573683	21,0	339,6	71,2
товари, роботи, послуги	703976	830232	1021281	126256	191049	317305	117,9	123,0	145,1
розрахунками з бюджетом	119504	150294	91167	30790	-59127	-28337	125,8	60,7	76,3
у тому числі з податку на прибуток	340	282	-858	-58	-1140	-1198	82,9	-304,3	-252,4
розрахунками зі страхування	4992	5364	5926	372	562	934	107,5	110,5	118,7
розрахунками з оплати праці	46415	51430	44447	5015	-6983	-1968	110,8	86,4	95,8
одержаними авансами	82270	46900	64560	-35370	17660	-17710	57,0	137,7	78,5
розрахунками з учасниками	1876	1876	1876	0	0	0	100,0	100,0	100,0
Незавершені капітальні інвестиції	24363	48455	20201	24092	-28254	-4162	198,9	41,7	82,9

Розглянувши наявні данні ми можемо зробити висновок що політика наповнення позикового капіталу нашого підприємства не сильно відрізняється від будь якого іншого великого виробника. Звичайно найбільшу частину становлять довгострокові та короткострокові кредити банків. У 2017 році довгострокові кредити банків у розмірі перевищують майже в 5 разів довгострокові кредити порівняно з 2016 і 2018 роком, це означає що у 2017 році підприємство залучало більшу кількість довгострокових кредитів, а що стосується короткострокових банківських кредитів, то тут ситуація протилежна, короткострокових кредитів було залучено у декілька разів менше ніж у 2016 та 2018 роках. Також добре видно що у підприємства наявна велика кількість кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги.

Власний капітал підприємства – це підсумок першого розділу пасиву балансу, тобто перевищення балансової вартості активів підприємства над його зобов'язаннями. До джерел власного капіталу відповідно до П(С)БО 5 відносять статутний, пайовий, додатковий вкладений, інший додатковий, резервний капітал, нерозподілений прибуток, неоплачений та вилучений капітал. Дані у

цих графах наводять у дужках, якщо такі показники призводять до зменшення залишку відповідного елемента власного капіталу.

Таблиця 2.12

Аналіз власного капіталу за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
І. Власний капітал									
Зареєстрований (пайовий) капітал	73144	73144	73144	0	0	0,00	100	100	100
Капітал у дооцінках	3129549	2945067	2763289	-184482	-181778	-366260	94,1	93,8	88,30
Додатковий капітал	8353	8353	8353	0	0	0	100	100	100
Резервний капітал	-116	546	-2356	662	-2902	-2240	-470,7	-431,5	2031,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-879110	-518048	-746302	361062	-228254	132808	58,9	144,06	84,9
Вилучений капітал	-13580	-13580	-13580	0	0	0	100	100	100
Усього за розділом І	2318240	2 495 482	2 082 548	177242	-412934	-235692	107,7	83,5	89,8

Проаналізувавши таблицю можна побачити, що зареєстрований капітал у ПрАТ «Оболонь» залишається незмінним, проте щодо інших показників, то вони мають негативну тенденцію, а отже власний капітал підприємства у 2018 році зменшився порівняно з 2016 роком.

Позиковий капітал –це сума коштів, яка формується за рахунок банківській: кредитів, одержаних підприємствам та інших тимчасово залученій: коштів.

Позиковий капітал підприємства можна розділити на дві групи: довгострокові (відображаються в третьому розділі пасиву балансу) і короткострокові (відображаються в четвертому розділі пасиву балансу) кошти. До довгострокового належать ті позикові кошти, термін погашення яких перевищує дванадцять місяців. До короткострокового позикового капіталу

можна зарахувати кредити, позики, а також вексельні зобов'язання з терміном погашення менше одного року та кредиторську заборгованість.

Таблиця 2.13

Аналіз довгострокових зобов'язань і забезпечень за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Відстрочені податкові зобов'язання	474967	511172	542401	36205	31229	67434,0	107,6	106,1	114,2
Довгострокові кредити банків	432673	2037873	487124	1605200	-1550749	54451,0	471,0	23,9	112,6
Інші довгострокові зобов'язання	329260	237082	267953	-92178	30871	-61307,0	72,0	113,0	81,4
Усього за розділом II	1236900	2786127	1297478	1549227	-1488649	60578,0	225,3	46,6	104,9

Дослідивши довгострокові зобов'язання і забезпечення слід сказати, що загальний їх розмір у 2018 році майже не відрізняється від 2016 року, зменшення одних показників компенсується зростанням інших.

Короткострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові кредити і позики служать джерелом покриття оборотних активів. До них належать усі форми залученого позикового капіталу з терміном його використання до одного року.

Таблиця 2.14

Аналіз поточних зобов'язань і забезпечень за 2016-2018 рр.

Стаття	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Абсолютне відхилення			Відносне відхилення (%)		
				2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.	2017-2016 р.	2018-2017 р.	2018-2016 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Короткострокові кредити банків	1993283	417 962	1 419 600	-1575321	1001638	-573683	21,0	339,6	71,2
товари, роботи, послуги	703976	830 232	1 021 281	126256	191049	317305	117,9	123,0	145,1
розрахунками з бюджетом	119504	150 294	91 167	30790	-59127	-28337	125,8	60,7	76,3
у тому числі з податку на прибуток	340	282	-858	-58	-1140	-1198	82,9	-304,3	-252,4

Продовження Табл. 2.14

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
розрахунками зі страхування	4992	5 364	5 926	372	562	934	107,5	110,5	118,7
розрахунками з оплати праці	46415	51 430	44 447	5015	-6983	-1968	110,8	86,4	95,8
одержаними авансами	82270	46 900	64 560	-35370	17660	-17710	57,0	137,7	78,5
розрахунками з учасниками	1876	1 876	1 876	0	0	0	100,0	100,0	100,0
Поточні забезпечення	9023	10 306	11 462	1283	1156	2439	114,2	111,2	127,0
Інші поточні зобов'язання	148325	85 487	69 804	-62838	-15683	-78521	57,6	81,7	47,1
Усього за розділом III	3109664	1 599 851	2 730 123	-	1509813	1130272	51,4	170,6	87,8

Розглянувши дані табл. 2.14 видно, що значні зміни у поточних зобов'язаннях і забезпеченнях ПрАТ «Оболонь» відбулися тільки у 2017 році за рахунок зменшення величини короткострокових банківських кредитів. Порівняно з 2016 роком у 2018 поточні зобов'язання зменшилися на 379541 тис. грн.

Отже, проаналізувавши позиковий капітал ПрАТ «Оболонь» можна зробити висновок що позиковий капітал у 2018 році незначною мірою зменшився порівняно з ситуацією у 2016 році. Проте на фоні цього було досліджено що власний капітал підприємства також зменшився за останні три роки. Це свідчить про те що зменшилась загальна величина капіталу підприємства, проте співвідношення між позиковим та власним капіталом значною мірою не змінилося. Це означає що керівництво компанії задоволене темпами її розвитку та, на даний момент, не хоче змінювати стратегію формування капіталу.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЗА РАХУНОК ПОЗИКОВОГО КАПІТАЛУ

3.1. Перспективи використання позикового капіталу українськими підприємствами у найближчому майбутньому

На даний момент українська економіка все ще перебуває у етапі розвитку. Ми все ще намагаємося дістатися до стану економіки який був у докризовий період. Багато малих та середніх підприємств вже завершили своє існування оскільки не змогли подолати важку фінансову ситуацію в країні та були змушені вийти з бізнесу. Звичайно перспективи розвитку економіки, як і завжди в Україні є, проте для цього потрібно вносити кардинальні зміни як на рівні підприємств так і на державному. Розглянемо складові і аспекти позикового капіталу, та оцінити їх перспективи та порівняти з провідними країнами світу.

Найпоширеніший спосіб розширення позикового капіталу та залучення нових коштів для розвитку підприємства –це залучення довгострокового та короткострокового кредиту банків. В Україні ставка по кредиту коливається у межах 20-22%, в свою чергу в країнах західної Європи процентна ставка не перевищує 8%. Це пов'язано, на сам перед, з нестабільною економікою в країні. У країні з надійним курсом валют і стабільно високим рівнем життя кредитування більш розвинемо. Банки Європи мають настільки низький кредитний відсоток оскільки ризик банкрутства підприємства, яке бере позику, значно менший.

Для вирішення цієї проблеми необхідно спонукати підприємства брати кредит, і робити це за допомогою зниження ставки для підприємств, та надання додаткових гарантій банку, у разі банкрутства компанії що брала кредит.

Також окремо хотілося би виділити таку економічну категорію як лізинг. Лізинг – це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування

власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоотримувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоотримувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоотримувачу періодичних лізингових платежів. Простіше кажучи це вид кредитних відносин, у яких кредитором виступає лізингова компанія, яка надає підприємству обладнання, машини, верстати, виробничі лінії та інші основні засоби, з правом їх подальшого викупу або повернення[9].

В наш час більшість українських (та й не тільки українських) підприємств відчують нестачу оборотних коштів. Вони не можуть оновлювати свої основні фонди, впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу і вимушені брати кредити. Існують різноманітні види кредитування: іпотечне, під заставу цінних паперів, під заставу партій товару, нерухомості.

Однак підприємству при необхідності оновлення своїх основних фондів вигідніше брати устаткування в лізинг. При цьому економія коштів підприємства у порівнянні зі звичайним кредитом на придбання основних засобів доходить до 10% від вартості устаткування за увесь строк лізингу, який складає, як правило, від одного до п'яти років. Теперішня економічна ситуація в Україні, на думку багатьох експертів, сприяє лізингу. Форма лізингу примирює протиріччя між підприємством, у якого немає коштів на модернізацію, і банком, який неохоче надасть цьому підприємству кредит, так як не має достатніх гарантій повернення інвестованих коштів. Лізингова операція вигідна усім учасникам: одна сторона отримує кредит, який виплачується поетапно, та потрібне устаткування, інша сторона – гарантію повернення кредиту, так як об'єкт лізингу є власністю лізингодавця чи банка, що фінансує лізингову операцію, до надходження останнього платежу[3].

Лізинг може дати потужний поштовх процесам приватизації, конверсії, оновлення технологічного парку існуючих підприємств і створення нових виробництв, оптимізувати використання наявного машинного парку і на вигідних умовах отримати найсучасніше вітчизняне та зарубіжне устаткування. Також це можливість розвитку українських підприємств з виробництва

устаткування, роблячи знижки в користуванні лізингом з вітчизняною технікою порівняно з закордонною.

Найголовніше завдання на теперішньому етапі і в майбутньому для суб'єктів лізингової діяльності – це створити потребу в лізингових послугах, тобто сформувавши кон'юнктуру лізингу.

Лізинг потрібен Україні з багатьох міркувань[14]:

- можливість одержати додаткові інвестиції від іноземних партнерів;
- лізингові операції залучають великі кошти банків, АТ, тощо;
- привабливий для споживача – через оренду основних засобів господарських товариств.

Проте потрібно зазначити, що за спостереженнями спеціалістів, фінансовий лізинг в Україні неідеальний. Ефективніший і перспективніший оперативний лізинг. На думку більшості фахівців, сьогодні розвиток лізингових економічних взаємовідносин у нас блокується ще й відсутністю чіткої узгодженості в діях різних відомств і служб у плані регулювання цього процесу: різні законодавчі акти передбачають різні моменти лізингу, митна служба має при цьому свої інтереси, податкова – свої і т.д. Без досягнення такої узгодженості перспективи широкого розвитку лізингу в Україні досить сумнівні [8].

Інший вид залучення позикового капіталу це випуск підприємством облігацій. Давайте розглянемо плюси і мінуси формування капіталу за рахунок облігацій.

Переваги:

- облігації можуть бути емітовані на відносно невисоких фінансових зобов'язаннях за процентами (порівняно з процентами за банківський кредит або дивіденди за акціями);
- облігації мають більшу можливість розповсюдження, ніж акції завдяки зменшенню рівня ризику для інвесторів, оскільки забезпечені майном товариства;
- емісія облігацій не веде до втрати контролю над управлінням товариством (порівняно з випуском акцій).

Недоліки:

- після випуску облігацій унаслідок зміни кон'юнктури фінансового ринку середня ставка позичкового процента по облігаціях інших емітентів може знизитися, а це негативно впливає на досліджуваного емітента;
- облігації не можуть бути емітовані для формування статутного капіталу і покриття тимчасової нестачі грошових коштів;
- емісія облігацій пов'язана зі значними додатковими витратами емітента: емісію облігацій на велику суму в змозі здійснювати тільки великі акціонерні товариства (корпорації).

За умов сучасного вітчизняного фінансового ринку емісія корпоративних облігацій поки що вигідна для високорентабельних акціонерних компаній.

Для подальшого розвитку та поліпшення стану використання позикового капіталу необхідно суттєву увагу приділяти пошуку нових джерел та способів залучення позикового капіталу не тільки на регіональному рівні, але і на рівні держави.

Варіанти для вирішення цього питання можуть бути наступні:

- конкретні дії держави щодо покращення інвестиційної привабливості галузі;
- створення конкурентного середовища на ринку, за рахунок впровадження підприємств різних організаційно-правових форм;
- залучення іноземних інвесторів.

3.2. Пропозиції щодо кращого залучення кредитів

У зв'язку з тим що на даний момент в Україні одна з найвищих ставок по кредиту, кожен підприємець намагається знайти найліпші шляхи його залучення, з найменшими для себе витратами. Давайте розглянемо можливі шляхи кращого залучення кредитів, та рівень їх ефективності в наявній економіці України.

Клієнтам, які є постійними користувачами послуг одного банку, з яким у них тісні економічні відносини, що свідчить про потребу підприємства у

кредитуванні, може надаватися так званий контокорентний кредит. Такий кредит надається клієнтам у яких наявне велике коло комерційних партнерів через що в них виникає велика кількість поточних грошових відносин, які час від часу не збігаються як у розмірі так і в часі, з метою об'легшення розрахунків по цим платежам банк може взяти на себе це завдання, та відкрити для свого клієнта контокорентний рахунок.

Контокорентний рахунок – це такий рахунок в банку на якому проводяться кредитні та розрахункові операції. На такому рахунку інколи може виникати кредитове, і дебетове сальдо (овердрафт). Контокорентний кредит виділяється на фінансування поточного виробництва, і не залучається на фінансування інвестицій.

Особливості які наявні у овердрафту є: визначення ліміту кредитування та можливість скасування кредитного договору у будь-який час. Від позики відрізняється тим, що гроші можна отримати без застави. При овердрафті на закриття заборгованості спрямовуються всі кошти, що надходять на поточний рахунок клієнта, а тому розмір кредиту змінюється відповідно до надходження коштів. Овердрафт не дуже зручний для капіталовкладень; як правило, це кредит під обігові кошти лише позичальникам які є платоспроможними. Надання кредиту у формі овердрафту досить не надійне для банку в умовах нестабільної економічної ситуації в Україні. В той же час варто приділити увагу неврегульованості питань, в приводу запровадження овердрафту: по-перше, відсутнє законодавче визначення такого виду кредиту; по-друге, треба вивчити і підлаштувати під нашу економіку світовий досвід використання контокорентних кредитів. Якщо брати до уваги дослідження, то майже половина кредитних операцій на цей час відбувається в овердрафтній формі, і така операція знаходиться на першому місці у рейтингу нових кредитних ресурсів.

Збільшити кредитні кошти підприємство може не лише за рахунок кредитів банків чи інших кредитних установ, а ще й, як свідчить практика, більшою мірою – завдяки кредиторській заборгованості. Такий вид кредитування має свої переваги, проте він не покращує фінансової стійкості й

економічної стабільності підприємства. За несвоєчасну оплату товарів, робіт чи послуг, податків, рахунків за комунальними платежами підприємство платить штрафи, проценти. Якщо на рахунку підприємства є грошові кошти, а строк розрахунків із кредиторами й працівниками підприємства ще не настав, то ці кошти, якщо встигнути, можна залучити до обороту. У такій ситуації цей кредит поліпшує фінансову стійкість підприємства. У сучасних умовах господарювання значної шкоди економічній безпеці компанії завдає дебіторська заборгованість. Дебіторська заборгованість – це товарний кредит покупцям на певний строк під проценти [10].

Дебіторська заборгованість має свої переваги та недоліки. Мінусом є те, що продавець несе прямі витрати оборотних засобів, і як результат уповільнюється швидкість їх обороту, а також побічні наслідки, пов'язані з ускладненням обліку і контролю. Проте водночас слід розуміти, що надання покупцям продукції у такий кредит призводить до зростання обсягу її реалізації, а відповідно, й до зростання прибутку підприємства. Правильно розроблена і проведена кредитна політика щодо покупців (а саме: умови розрахунків із покупцями, встановлення граничних строків надання товарного кредиту, розроблення нормативів кредитоспроможності покупців, політики інкасації дебіторської заборгованості тощо) знижують зростання ризику безнадійних боргів. Пришвидшити інкасацію дебіторської заборгованості можна за допомогою векселів і факторингу.

Вексель став зручним способом розрахунків між підприємствами, тому що з його допомогою можна відстрочити виплату партнерові "живих грошей". Використання перевідного векселя допомагає з вирішенням питання короткострокового фінансування, скорочуючи час розрахунків між підприємствами. У рейтингу нових кредитних ресурсів авальювання векселя займає другу сходинку після овердрафту. Користування векселем має ряд переваг:

- при відсутності обігових коштів можна виписати вексель;
- вексель може виконувати функції застави під час отримання кредиту;
- вексель можна облікувати у банківській установі й отримати готівку;

- при розрахунку із постачальниками краще мати вексель, ніж дебіторську заборгованість;
- вексель дає можливість кредиторів передавати своє право вимоги іншим особам;
- вексель знижує суму податку на прибуток.

Але найголовнішим призначенням векселя звичайно є відстрочення платежу.

Вексельні розрахунки допомагають зміцнити економічну безпеку підприємства, проте через нерозвиненість фондового ринку та значний ризик не виплати платежів в Україні вони перебувають на етапі становлення.

Зменшити можливість виникнення неплатежів і боргу можна за допомогою факторингу – операції передання боргових прав підприємства іншому суб'єктові (фактора). Фактор бере у власність несплачені боргові вимоги, беручи на себе ризик їхньої несплати. У результаті факторингової операції клієнт підприємства - фактора отримує можливість швидше розплатитися зі своїми боргами, запобігши виникненню непотрібних боргів, зменшити можливі витрати, що виникають через затримку платежів, та мати інші вигоди, за що він виплачує фактору певний відсоток. Договір факторингу, з однієї сторони, звільняє клієнта від збирання грошей зі своїх боржників, а з іншої – вирішує поточні проблеми його виробництва.

Фінансові вигоди постачальника при використанні факторингової операції:

1. Отримання додаткового прибутку за рахунок збільшення обсягів продажу, діставши від фактора необхідні для цього кошти.

2. Економія на непотрібних затратах, пов'язаних з використанням банківського кредиту (постачальник перестає нести такі витрати: проценти за користування кредитом, витрати з оформлення кредиту, витрати, пов'язані з непередбаченим зростанням відсоткових ставок у країні та витрати потрібні на екстрену мобілізацію грошових коштів при настанні терміну погашення кредиту або виплати процентів).

3. Економія за рахунок можливості закуповувати товари у своїх постачальників за нижчими цінами ніж зазвичай.

4. Захист від упущеної вигоди у результаті втрати покупців за рахунок неможливості, при дефіциті обігових коштів, надавати клієнтам відстрочки платежу й підтримувати достатній різновид товарів на складі.

5. Захист від втрат, пов'язаних із відсутністю чи недостатністю контролю за продажем і платежами. Факторинг гарантує платіж, звільняє постачальника від необхідності брати дорогі кредити в банку. Все це має позитивний відгук на зміцнення ефективності діяльності підприємства.

Найголовнішою проблемою розвитку факторингових послуг залишається неготовність більшості Українських банків до розвитку факторингового напряму обслуговування. Інша складність – неготовність значної частини банків країни до середньострокових кредитів у нову галузь діяльності для них. Третьою проблемою являється недостатня законодавча база. Недоліком факторингу для підприємств є вища вартість цієї послуги, в порівнянні зі звичайним кредитом. Із метою розвитку в нашій країні факторингу необхідне прийняття Верховною Радою спеціального закону «Про факторинг», так само як до закону «Про лізинг». Друга пропозиція, з розвитку вітчизняного факторингу, полягає в необхідності заснування великих факторингових компаній, здатних вдало конкурувати з іноземними факторинговими компаніями, які зі збільшенням попиту будуть прагнути вийти на вітчизняний ринок [15].

Вітчизняний кредитний ринок має такі характерні особливості:

- його обмежений та ризикований характер, що зменшує можливість отримання суб'єктами економічної діяльності потрібних кредитних коштів;
- досить високий рівень кредиторської та дебіторської заборгованостей суб'єктів господарювання;
- не вигідні для підприємств кредитні відносини, оскільки кредитні інститути віддають перевагу отриманню односторонньої вигоди при реалізації кредитних відносин із суб'єктами економічної діяльності, що зпонукає

позичальників здійснювати пошук інших способів залучення позикових ресурсів.

Регулювання кредитних відносин на підприємстві включає два шляхи залучення позикового капіталу (рис. 3.1): зовнішнє і внутрішнє залучення позикового капіталу. Одним із інструментів зовнішнього залучення додаткових кредитних ресурсів є облігації. Проте не будемо зупинятися на облігаціях, ми вже дослідили їх плюси та мінуси в попередніх розділах [5].

Рис. 3.1. Способи залучення позикового капіталу як елементи механізму регулювання кредитних відносин

Отже, пропозиції щодо кращого залучення кредитів є наступними:

1. Підприємство повинно використовувати сучасні форми кредитування, такі як овердрафт, факторинг, вексельні кредити. Усі вони мають свої переваги порівняно з залучення простого банківського кредиту. Залучення оптимальних обсягів, позичених коштів сприяє зростанню економічної безпеки підприємства та підвищенню ефективності виробничої діяльності.

2. Суб'єкту господарювання слід мати тісні кредитні відносини з однією банківською установою, щоб мати змогу отримати контокорентний кредит. Користування таким кредитом дасть змогу підприємству зняти з себе потребу у складних розрахунках по платежам, оскільки такі розрахунки буде здійснювати банківська установа.

3. Підприємству слід залучати кредитні ресурси за допомогою такого інструменту як облігація, оскільки такий тип кредитних ресурсів має на меті зменшити ризик неотримання у повному чи достатньому обсязі грошових ресурсів, необхідних підприємству для розвитку своєї діяльності.

3.3. Оптимізація структури позикового капіталу на підприємстві

Оптимізація структури позикового капіталу включає в себе також необхідність оптимізувати власний капітал, оскільки це дві рівноцінні складові які підтримують баланс на підприємстві. Розглянемо, що розуміють під визначенням «оптимізований капітал» дослідники.

Д. Дюран вважає, що компанія повинна до певних меж збільшувати боргове навантаження, щоб мінімізувати витрати на капітал і досягти оптимальної структури капіталу [1].

Такі фахівці, як Ф. Модільяні і М. Міллер взагалі притримувалися думки що вартість підприємства не залежить від джерел залучення капіталу [2].

В. Подольська та О. Ярш вважають, що оптимальною структурою капіталу можна вважати таку, коли зберігається найефективніша пропорційність між дохідністю та фінансовою стійкістю підприємства [21].

На думку І. Бланка, оптимальною структурою капіталу необхідно вважати ту, за якої максимізується ринкова вартість підприємства [4].

Отже, як ми можемо бачити, в економічній літературі мають місце різні підходи щодо оптимізації структури капіталу. Множинність критеріїв оптимізації структури конкретного підприємства спонукає керівника вибирати найефективніші з них, виходячи зі своїх суб'єктивних ставлень до фінансового ризику.

Оптимізація структури капіталу – це важливий етап дослідження капіталу, який полягає у знаходженні оптимального співвідношення між власними коштами, які приносять прибуток, і позиковими, які залучено у грошовій формі, в обмін на обов'язки їх повернення, завдяки якому досягається максимальна ефективність виробничої діяльності підприємства.

Основними завданнями, які стоять перед підприємством при оптимізації структури капіталу є [27]:

- формування такої структури капіталу, яка б забезпечувала сталий розвиток підприємства;

- створення сприятливих умов, за яких підприємство буде отримувати максимально можливий прибуток.

Перш ніж перейти до конкретних дій, слід розглянути які саме фактори впливають на формування структури капіталу підприємства:

- рівень оподаткування прибутку підприємства – зі зростанням ставки податку на прибуток, звичайно фінансовий результат зменшується, на суму податку, при цьому є більш ефективним використання позикових коштів, ніж власних.

- стадія життєвого циклу підприємства та темпи його розвитку – для підприємств, які перебувають на початку свого життєвого циклу при цьому володіють конкурентоспроможними товарами чи послугами, буде ефективнішим залучення більшої частини позикових ресурсів. При цьому у випадку, коли підприємство перебуває на стадії зрілості, воно має використовувати більшою мірою власні кошти;

- приналежність до певної галузі економіки – фірми з високим рівнем фондомісткості та значної частки необоротних активів в загальній вартості майна мають, як правило, низький рівень кредитоспроможності та вимушені по максимуму використовувати власний капітал;

- відношення кредиторів до підприємства – підприємство повинно бути кредитоспроможним, мати гарну кредитну історію, щоб мати більшу варіативність отримання кредитів.

- стан кон'юнктури на товарному ринку країни – якщо кон'юнктура є стабільною, то відповідно підприємство може впевнено залучати більшу частку позикових коштів;

- стан кон'юнктури на фінансовому ринку – у випадку подорожчання кредитних ресурсів їх використання несе за собою значні фінансові витрати, тому підприємство намагатиметься звести їх залучення до мінімуму.

Оптимізація структури капіталу це складна проблема, вирішення якої стоїть перед фінансовим менеджером. Оптимізацію структури капіталу Українських підприємств слід здійснювати за допомогою послідовного виконання ось таких етапів[33]:

1. Проаналізувати склад та структуру капіталу в динаміці за періоди (квартали, роки) та тенденції щодо зміни його структури, а також який вплив вони здійснюють на фінансову стійкість та ефективність використання капіталу.

2. Зробити оцінку впливу основних факторів, що визначають структуру капіталу: галузеві особливості операційної діяльності, стадія життєвого циклу організації, кон'юнктура товарного ринку, кон'юнктура фінансового ринку, рівень рентабельності операційної діяльності, податковий тиск на компанію, ступінь концентрації акціонерного капіталу.

3. Оптимізувати структуру капіталу по критерію максимізації рівня фінансової рентабельності. Приріст рентабельності відбувається за умови перевищення рентабельності активів середньо відсоткової ставки кредиту. Оскільки коефіцієнт фінансового левериджу підсилює позитивну дію цього показника, його значення повинно бути максимально можливим, що досягається при рівному співвідношенні власного та позикового капіталу.

Оптимізація структури капіталу з використанням механізму фінансового левериджу показана у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Оптимізація структури капіталу з використанням
Механізму фінансового левериджу**

Показник	Варіанти					
	I	II	III	IV	V	VI
1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал	2082548	2082548	2082548	2082548	2082548	2082548
Запозичений капітал	0	520637	1041274	2082548	3123822	4165096
Загальна сума капіталу	2082548	2603185	3123822	4165096	5206370	6247644
Коефіцієнт фінансового важеля	0	0,25	0,5	1	1,5	2
Рентабельність активів	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Мінімальна процентна ставка за кредит	0	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
Мінімальна процентна ставка за кредит з урахуванням премії за кредитний ризик	0	0	10,9	11,5	12,1	12,8

Продовження Табл. 3.1

1	2	3	4	5	6	7
Прибуток без урахування відсотку за кредит	27073,12	33841,41	40609,69	54146,25	67682,81	81219,37
Сума відсотку за кредит	0	0	113498,87	239493,02	377982,46	533132,29
Прибуток з урахуванням відсотку за кредит	27073,12	33841,41	-72889,18	-	-	-
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума податку на прибуток	4873,16	6091,45	-13120,05	-33362,42	-55853,94	-81344,32
Чистий прибуток	22199,96	27749,95	-59769,13	151984,35	254445,71	370568,59
Чиста рентабельність власного капіталу	1,07	1,33	-2,87	-7,3	-12,22	-17,79

При розрахунку використовуються 6 умовних варіантів співвідношення власного і позикового капіталу. За даними таблиці можна визначити, що найбільший коефіцієнт фінансової рентабельності досягається за умови співвідношення власного і позикового капіталу 80%:20%. Після залучення більшої кількості позикового капіталу чиста рентабельність власного капіталу починає різко спадати. У випадку відсутності позикового капіталу чиста рентабельність власного капіталу не може набути свого максимально можливого значення, отже така стратегія є недоцільною. Отже, застосування механізму фінансового важеля дає змогу визначити оптимальну структуру капіталу, яка забезпечує максимальний рівень фінансової рентабельності.

4.Здійснити оптимізацію структури капіталу за критерієм мінімізації його вартості. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу, тобто сумарного обсягу власного та позикового капіталу та витрат на їх обслуговування, дозволяє обрати таку пропорцію, за якої цей показник буде мінімальним, а розмір залученого капіталу досягне значення, за якого максимізуватиме ринкову вартість організації. Процес оптимізації за допомогою цього методу заснований на попередній оцінці вартості власного та позикового капіталу за різних умов його залучення та здійснення багатоваріантних розрахунків середньозваженої вартості капіталу .

Розглянемо цей метод на практиці:

Таблиця 3.2

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу

Показник	Варіанти					
	I	II	III	IV	V	VI
1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал	2082548	2082548	2082548	2082548	2082548	2082548
Запозичений капітал	0	520637	1041274	2082548	3123822	4165096
Рівень ставки за кредит з урахуванням премії за ризик	0	0	10,9	11,5	12,1	12,8
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82	0,82
Рівень ставки за кредит з урахуванням податкового коректору	0	0	8,938	9,43	9,922	10,496
Позикова частина капіталу	0	0	93069,07	196384,28	309945,62	437168,48
Середньозважена вартість капіталу	0	0	969104029,20	4089796820,48	9682149429,36	18208486713,80

Під час розрахунку було запропоновано 6 варіантів співвідношень власного і залученого капіталу. Використовуючи капітал з різних джерел – зменшується середньозважена вартість капіталу.

Як можна побачити з табл. 3.2 мінімальна середньозважена вартість капіталу досягається у випадку співвідношення 80%:20%. Така структура може максимізувати ринкову вартість підприємства. При співвідношенні позикового та власного капіталу 66%:33% середньозважена вартість капіталу становить 4089796820,48, що більше ніж у 4 рази вище ніж при співвідношенні 80%:20%.

5. Втілити у життя оптимізацію структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Вибір одного з методів фінансування активів повинен враховувати рентабельність організації, її кредитний рейтинг,

ліквідність та платоспроможність. Чим стабільніша позиція організації за цими показниками, тим ризикованіший метод фінансування вона обере.

6.Визначити фінансову стратегію якої буде дотримуватися організація через формування відповідного показника структури капіталу. Побудова фінансової стратегії має ґрунтуватись на визначенні основних цілей на майбутнє та завдань щодо досягнення наміченого рівня показників. Згідно з ними буде здійснюватися подальше формування цільової структури капіталу організації залученням коштів з відповідних джерел.

Проведемо розрахунки прогнозованого балансу на прикладі ПрАТ «Оболонь». Виходячи з розрахунків за останні три роки, підприємство збільшує обсяг виробництва продукції кожен рік. Розглянемо ситуацію, якщо дохід від реалізації продукції на наступний рік збільшиться на 5% від наявного.

Прогнозований баланс ПрАТ «Оболонь» представлено у табл. 3.3 містить баланс за 2018 рік та проєктований баланс на наступний рік. Отже, отримані розрахунки свідчать що актив прогнозованого балансу внаслідок першого прогнозування перевищив пасив на 275589,64 тис. грн.. Ця сума визначає загальні потреби ПрАТ «Оболонь» у фінансових ресурсах.

Таблиця 3.3

Прогнозований баланс підприємства ПрАТ «Оболонь»

Статі	2018 р.	прогноз	На 2019 рік				
			1-й прогноз	ДНФ	2-й прогноз	Додаткові умови	Остаточний прогноз
1	2	3	4	5	6	7	8
Нематеріальні активи	6857		6857		6857		6857
Незавершені капітальні інвестиції	20201		20201		20201		20201
Основні засоби	4867736	1,05	5111122,8		5111122,8	0,95	4855566,66
Інші фінансові інвестиції	109397		109397		109397		109397
Інші необоротні активи	14		14		14		14
Усього за розділом I	5004205		5247591,8		5247591,8		4992035,66
Запаси	719638	1,05	755619,9		755619,9		755619,9
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	203818	1,05	214008,9		214008,9		214008,9

Продовження Табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
за виданими авансами	89746	1,05	94233,3		94233,3		94233,3
з бюджетом	35310	1,05	37075,5		37075,5		37075,5
у тому числі з податку на прибуток	5475	1,05	5748,75		5748,75		5748,75
Інша поточна дебіторська заборгованість	9897	1,05	10391,85		10391,85		10391,85
Гроші та їх еквіваленти	16876	1,05	17719,8		17719,8		17719,8
Інші оборотні активи	30659		30659		30659		30659
Усього за розділом II	1105944		1165457		1165457		1165457
Баланс	6110149		6413048,8		6413048,8		6157492,66
Зареєстрований (пайовий) капітал	73144		73144		73144		73144
Капітал у до оцінках	2763289		2763289		2763289		2763289
Додатковий капітал	8353		8353	275589,65	283942,65	-255556,14	28386,51
Резервний капітал	-2356		-2356		-2356		-2356
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-746302	1,05	-783617,1		-783617,1		-783617,1
Вилучений капітал	-13580		-13580		-13580		-13580
Усього за розділом I	2082548		2045232,9		2320822,55		2065266,41
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	542401		542401		542401		542401
Довгострокові кредити банків	487124		487124		487124		487124
Інші довгострокові зобов'язання	267953		267953		267953		267953
Усього за розділом II	1297478		1297478		1297478		1297478
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1419600		1419600		1419600		1419600

Продовження Табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8
за виданими авансами	89746	1,05	94233,3		94233,3		94233,3
з бюджетом	35310	1,05	37075,5		37075,5		37075,5
у тому числі з податку на прибуток	5475	1,05	5748,75		5748,75		5748,75
Інша поточна дебіторська заборгованість	9897	1,05	10391,85		10391,85		10391,85
Гроші та їхеквіваленти	16876	1,05	17719,8		17719,8		17719,8
Інші оборотні активи	30659		30659		30659		30659
Усього за розділом II	1105944		1165457		1165457		1165457
Баланс	6110149		6413048,8		6413048,8		6157492,66
Зареєстрований (пайовий) капітал	73144		73144		73144		73144
Капітал у дооцінках	2763289		2763289		2763289		2763289
Додатковий капітал	8353		8353	275589,65	283942,65	-255556,14	28386,51
Резервний капітал	-2356		-2356		-2356		-2356
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-746302	1,05	-783617,1		-783617,1		-783617,1
Вилучений капітал	-13580		-13580		-13580		-13580
Усього за розділом I	2082548		2045232,9		2320822,55		2065266,41
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Відстрочені податкові зобов'язання	542401		542401		542401		542401
Довгострокові кредити банків	487124		487124		487124		487124
Інші довгострокові зобов'язання	267953		267953		267953		267953
Усього за розділом II	1297478		1297478		1297478		1297478
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1419600		1419600		1419600		1419600
товари, роботи, послуги	1021281	1,05	1072345,05		1072345,05		1072345,05

Продовження Табл. 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8
розрахунками з бюджетом	91167	1,05	95725,35		95725,35		95725,35
у тому числі з податку на прибуток	-858	1,05	-900,9		-900,9		-900,9
Розрахунками зі страхування	5926	1,05	6222,3		6222,3		6222,3
розрахунками з оплати праці	44447	1,05	46669,35		46669,35		46669,35
одержаними авансами	64560	1,05	67788		67788		67788
розрахунками з учасниками	1876	1,05	1969,8		1969,8		1969,8
Поточні забезпечення	11462	1,05	12035,1		12035,1		12035,1
Інші поточні зобов'язання	69804	1,05	73294,2		73294,2		73294,2
Усього за розділом III	2730123		2794748,25		2794748,25		2794748,25
Баланс	6110149		6137459,15		6413048,8		6157492,66
Додатково необхідні фонди			275589,64			-255556,14	

Для того, щоб урівняти актив і пасив балансу, необхідно прийняти рішення про розподіл суми ДНФ, тобто визначити джерела покриття активів. Виходячи з попередніх розрахунків, залучення банківських кредитів є недоцільним за теперішнього стану економіки та відсотку по кредиту. Оскільки при додатковому залученні такого типу позикових коштів підприємство буде втрачати чисту рентабельність власного капіталу, а також зростатиме середньозважена вартість капіталу. Що в свою чергу буде негативно впливати на економічну стабільність ПрАТ «Оболонь». Тому підприємство повинно знайти інший спосіб покриття різниці активу та пасиву прогнозованого балансу.

Таким способом може бути залучення додаткового капіталу, за рахунок:

- розміщення акцій за вартістю вищою від номінальної;
- продаж викуплених акцій за ціною вищою від вартості їх придбання;
- конвертації привілейованих акцій;
- конвертація облігацій;

– отримання в дарунок раніше розміщених акцій, або інших активів.

Хоча проєктований баланс і має завершений вигляд, процес його складання і аналізу ще не закінчено. Під час проведення аналітичних процедур не завжди можна повністю покладатися на припущення про пропорційне збільшення автоматично утворених статей балансу та максимальне використання наявних активів. Досить часто підприємства мають основні засоби, які вищі за потребу, надлишок або нестачу грошових активів, запасів.

Припустимо у підприємства наявний надлишок потужності основних фондів, які реально задіяні у виробничому процесі лише на 95%. У такому випадку прогнозована вартість основних засобів ПрАТ «Оболонь» на 2019 рік буде становити 4855566,66 тис. грн. Таким чином підприємство буде потребувати залучення додаткового капіталу у значно менших розмірах, а саме, замість 275589,64 тис. грн. потрібно буде залучити 20033,51 тис. грн.

Таблиця 3.4

Оцінка фінансового стану за даними прогнозованого балансу

Показник	2018 р.	2-й прогноз	остаточний прогноз	Абсолютне відхилення	
				2-го прогнозу	Остаточного прогнозу
Необоротні активи	5004205	5247591,8	4992035,66	243386,8	-12169,34
Оборотні активи	1105944	1165457	1165457	59513	59513
Власний капітал	2082548	2320822,55	2065266,41	238274,55	-17281,59
Власний оборотний капітал	-2921657	-2926769,25	-2926769,25	-5112,25	-5112,25
Позиковий капітал	4027601	4092226,25	4092226,25	64625,25	64625,25
Поточні зобов'язання	2730123	2794748,25	2794748,25	64625,25	64625,25
Коефіцієнти:					
Платоспроможності	0,4051	0,4170	0,4170	0,0119	0,0119
фінансування	1,9340	1,7633	1,9815	-0,1707	0,0475
Автономії	0,3408	0,3619	0,3354	0,0211	-0,0054
заборгованості	0,6592	0,6381	0,6646	-0,0211	0,0054
фінансової залежності	2,9340	2,7633	2,9815	-0,1707	0,0475
фінансової стійкості	0,5532	0,5642	0,5461	0,0110	-0,0071

Проаналізувавши табл. 3.4 можна зробити висновок, що майже по всіх коефіцієнтам спостерігаються позитивні зміни, за рахунок збільшення частки власного капіталу на підприємстві. Що знову доводить, що при наявній ситуації в країні дієвим способом розвитку підприємства є збільшення власного капіталу, та зменшення частки позикових коштів.

Таким чином, можна стверджувати, що оптимізація структури позикового капіталу це важливий процес який полягає у визначенні правильного співвідношення між позиковими коштами та власним капіталом. Співвідношення за яким буде досягатися максимальний прибуток підприємства. На це впливають багато факторів які слід враховувати, також потрібно брати до уваги кінцевий результат до оподаткування.

ВИСНОВКИ

1. Визначено сутність та значення позикового капіталу на підприємстві. Позиковий капітал за своєю сутністю це фінансові кошти залучені підприємством з внутрішніх або зовнішніх джерел, на умові повернення та сплати певних відсотків. Для багатьох підприємств це джерело зростання та розвитку підприємства, оскільки в деяких випадках розмір позикового капіталу може перевищувати навіть розмір власного капіталу.

2. З'ясовано, щоджерела формування позикового капіталу вони поділяються на внутрішні та зовнішні, а ті в свою чергу на довгострокові і короткострокові. Визначено що найпоширенішим джерелом формування позикового капіталу являється банківський кредит. Проте окрім нього є багато інших шляхів наповнення позикових фондів, таких як облігації, кредиторська заборгованість, лізинг та інші.

3. Розглянуто наявні методи та шляхи оптимізації джерел формування позикового капіталу. Визначено три основні методи: оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості; оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності; і оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Розібрали їх особливості та шляхи використання кожної з них на підприємстві.

4. Надано загальну характеристику підприємства ПрАТ «Оболонь» розглянули напрями його виробництва, виробничі потужності, склад власного капіталу та позикового, можливості, якими розпоряджається підприємство, та його стан протягом останніх років. Загалом рівень прибутку та розміри капіталу не зазнали кардинальних змін за останні декілька років, незначною мірою збільшився чистий прибуток, за рахунок збільшення випуску та продажу продукції компанії.

5. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь» показав рівень доходів та тенденції розвитку підприємства. Загалом спостерігається збільшення чистого

доходу, хоча й у достатньо невеликих розмірах на фоні потужностей підприємства. Проте це скоріше пов'язано з не стабільною економічною ситуацією в країні, а ніж з невдало обраною стратегією на підприємстві, оскільки на цей показник також впливає платоспроможність покупців.

6. Аналіз наявного позикового капіталу у підприємства дає підстави зробити висновок, що як і у більшій частині підприємств, тут переважають банківські кредити, довгострокові та короткострокові. У 2017 році відбувся спад позичань, проте у 2018 році повернулося на попередній рівень. Також у підприємства наявна велика кількість кредиторської заборгованості, тобто це свідчить про те що ПрАТ «Оболонь» бере сировину у постачальників, проте розраховується з ними не одразу, а через деякий час.

7. З дослідження перспектив використання позикового капіталу у українських підприємств в найближчому майбутньому впливає, що з одного боку, наявний багатий галузевий різновид підприємств, та належні для росту виробництва умови. Проте, з іншого боку відсутня допомога зі сторони держави, як з прямого зменшення відсотків для тільки створених підприємств, так і з просування в маси розуміння того що кредит– це шлях розвитку, а не крайній засіб отримання коштів. Для стимулювання цього напряму розвитку підприємств потрібні конкретні дії, та відповідні закони на рівні держави, без цього українським підприємствам буде складно складати конкуренцію закордонним компаніям, в особливості на міжнародному рівні.

8. Досліджено такі сучасні способи ефективнішого залучення кредитів на підприємство як, контокорентний кредит, овердрафт, вексельні розрахунки, облігації, факторингова операція, лізинг. З отриманої інформації впливає що є багато інших методів залучення кредитів та позикових коштів окрім простого комерційного кредиту. Проте для розвитку цих напрямлень потрібна підтримка держави, якої на даний момент, на жаль, не вистачає.

9. Розглянуто можливі способи оптимізації структури позикового капіталу, з чого можна зробити висновок, що власний капітал та позиковий це сумісні категорії, які нерозривно пов'язані один з одним. Також було проаналізовано фактори що впливають на формування структури позикового

капіталу. Та було розглянуто наявні способи оптимізації капіталу на підприємстві. Після цього аналізу впливає висновок, що на даний момент з наявною в Україні ставкою за кредит, залучення у великій кількості звичайних комерційних кредитів на підприємство є не вигідним. Також був побудований прогнозований баланс ПрАТ «Оболонь» на наступний рік, та шляхи збалансування пасиву та активу прогнозованого балансу.

Узагальнюючи усю перераховану вище інформацію, можна з впевненістю сказати що позиковий капітал завжди буде мати актуальність. Як із зародженням фінансів так і в наш час, підприємства будуть потребувати додаткових ресурсів для формування капіталу. Це багатогранна категорія яка несе в собі велику кількість напрямлень та відгалуджень кожна з яких має вплив на позиковий капітал в цілому, та на шляхи його формування. Проте в нашій країні є ще куди розвиватися у цьому напрямленні порівняно з провідними країнами світу. Якщо не в сторону зниження відсоткової ставки за кредити, то в напрямку розвитку сучасних шляхів залучення позикового капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Durand D. Cost of debt and equity funds for business: trends and problems in measurement / Conference on research in Business Finance // National Bureau of Economic Research. NY 1962. P. 215-262.
2. Modigliani F., Miller M. The Cost of Capital, Corporation Finance and the Theory of Investment // The American Economic Review. – 1958. – Vol. XLVIII, №3.
3. Барташук К. А. Фінансовий лізинг як джерело фінансування розвитку підприємств України / К. А. Барташук // Економіка та держава. – 2015. – № 3. – С. 142-147.
4. Бланк И.А. Управление формированием капитала / И.А. Бланк. – К.: Ника Центр, 2000. – 512 с.
5. Бурманн К. Нематериальные организационные способности как компонент стоимости предприятия / К. Бурманн // Проблемы теории и практики управления. – 2003. – № 3. – С. 99–104.
6. Буряк П.Ю. Формування і надання інформації про фінансові ресурси підприємства // Фінанси України. – 2006. – №10. – С. 123-129.
7. Викиданець І.В. Методи оптимізації структури капіталу підприємства // І. Викиданець // Вісник ДонНУЕТ. Сер. Економ науки. – 2009. – №2. – С. 208–215.
8. Гамбарян К. А. Фінансовий лізинг в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / К. А. Гамбарян // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 8. – С. 106–109.
9. Горемикін В.А. Лізинг: підруч. / В.А. Горемикін. –К.: Основи, 2003. – 942с.
10. Горілей О.С. Облігації – інструмент залучення позикових коштів підприємств // Фінанси України. – 2001. – №11. – С.30-33.
11. Економічний словник-довідник / за ред. С.В. Мочерного. – К. : Феміна, 1995. – 368 с

12. Забаштанський М.М. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства комунального господарства // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – №6(48). – С. 25-29.
13. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. пос. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 483 с.
14. Колесник І.В. Фінансовий лізинг як форма нагромадження капіталу в умовах трансформаційної економіки. - Донецьк, 2005. -2 1 8 с.
15. Колесова І.В. Використання факторингу в управлінні фінансовими корпораціями // Фінанси України. – 2003. – №3. – С. 135-143.
16. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
17. Крамаренко, Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К. : Центр навч. л-ри, 2008. – 392 с.
18. Маркс К. Процесс капиталистического производства, взятый в целом : в 3 т. / К.Маркс ; Ин-т марксизма-ленинизма при ЦК КПСС. – М. : Политиздат, 1978. – Т. 3. – 1078 с.
19. Наумова, Н. В. Эффективное управление капиталом и источниками его покрытия на промышленных предприятиях региона / Н. В. Наумова, Б. И. Герасимов, Л. В. Пархоменко. – Тамбов : ТГТУ, 2004. – 104 с.
20. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: Підручник 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
21. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: Центр навч. лри, 2007. – 488 с.
22. Порохня В.М., Кухарева Л.В. Оптимізація вартісної структури капіталу підприємства//В.М. Порохня., Л.В. Кухарева//Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. – 2006. – №1. – С. 206–214.
23. Рикардо Д. Сочинения. Начала политической экономии и налоговогообложения : в 4 т. / Д.Рикардо ; перевод, под ред. М.Н. Смит. – М. : Госполитиздат, 1955. – Т. 1. – 360 с.

24. Річна фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» [Електронний ресурс] // smida. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/117895/165/templ>.
25. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник . 4-те вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с.
26. Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли / Б.Селигмен. – М. : «Прогресс», 1968. – 600 с.
27. Смирнов В. Т. Кризис как фаза бизнес-цикла / В. Т. Смирнов, В. И. Романчин, И. В. Скоблякова. – М. : Машиностроение-1, 2003. – 277 с.
28. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов : в 2 т. / А.Смит ; отв. ред. Л.И. Абалкин ; пер. с англ., введ. ст., с. 11–106, коммент. Е.М. Майбурда ; Рос. АН, Ин-т экономики. – М. : Наука, 1993. – 570 с.
29. Сопко В.В. Бухгалтерський облік капіталу (власності, пасивів): [навч. посіб.] / Сопко В.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312.
30. Філімоненко О.С. Фінанси підприємства: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2005. – 400 с.
31. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536с.
32. Шмигонь Н.М. Оптимізація структури капіталу підприємства/ Н.М. Шмигонь// Держава та регіони. Економіка і підприємництво. –2003. – №4. – С. 238–243.
33. Юхименко П. Теорії оптимізації структури капіталу підприємства та їх адаптація до українських економічних реалій/П. Юхименко, О. Загурський, В. Могилко// Банківська справа. –2010. — №2–3. – С.78–85.
34. Яремко, І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій : монографія / І. Й. Яремко. – Л. : Каменярь, 2006. – 176 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

		Дата	КОДИ
			31.12.2018
Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ОБОЛОНЬ"	за ЄДРПОУ	05391057
Територія		за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	
Вид економічної діяльності		за КВЕД	

Середня кількість працівників: 2487

Адреса, телефон: 04212 Київ, Богатирська, 3, (044) 412-84-10

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку	
за міжнародними стандартами фінансової звітності	v

**Консолідований баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1-к**

		Код за ДКУД	
			1801007
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	8 337	6 857
первісна вартість	1001	43 259	43 396
накопичена амортизація	1002	(34 922)	(36 539)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	48 455	20 201
Основні засоби	1010	5 141 361	4 867 736
первісна вартість	1011	11 850 066	11 940 760
знос	1012	(6 708 705)	(7 073 024)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	18 522	109 397
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0

ДОДАТОК Б

Гудвіл	1050	0	0
Гудвіл при консолідації	1055	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	5 216 689	5 004 205
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	750 563	719 638
Виробничі запаси	1101	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	297 870	203 818
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	51 466	89 746
з бюджетом	1135	71 280	35 310
у тому числі з податку на прибуток	1136	8 047	5 475
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	430 965	9 897
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	46 172	16 876
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	16 455	30 659
Усього за розділом II	1195	1 664 771	1 105 944
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	6 881 460	6 110 149

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	73 144	73 144
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0

ДОДАТОК В

Капітал у дооцінках	1405	2 945 067	2 763 289
Додатковий капітал	1410	8 353	8 353
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	546	-2 356
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-518 048	-746 302
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Інші резерви	1435	0	0
Неконтрольована частка	1490	0	0
Усього за розділом I	1495	2 495 482	2 082 548
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	511 172	542 401
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	2 037 873	487 124
Інші довгострокові зобов'язання	1515	237 082	267 953
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	2 786 127	1 297 478
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	417 962	1 419 600
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	830 232	1 021 281
розрахунками з бюджетом	1620	150 294	91 167
у тому числі з податку на прибуток	1621	282	-858
розрахунками зі страхування	1625	5 364	5 926
розрахунками з оплати праці	1630	51 430	44 447
одержаними авансами	1635	46 900	64 560
розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	10 306	11 462
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	85 487	69 804
Усього за розділом III	1695	1 599 851	2 730 123

ДОДАТОК Г

IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	6 881 460	6 110 149

Керівник Булах І.В.

Головний бухгалтер Бахов І.І.

Підприємство

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ОБОЛОНЬ"

Дата
за ЄДРПОУ

КОДИ
31.12.2018
05391057

**Консолідований звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)**

за 2018 рік

Форма №2-к

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801008

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 078 764	4 777 539
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 292 370)	(3 878 473)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	786 393	899 066
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	85 301	88 488
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0

ДОДАТОК Д

Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(303 955)	(296 579)
Витрати на збут	2150	(675 489)	(612 349)
Інші операційні витрати	2180	(20 451)	(29 144)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	49 482
збиток	2195	(128 200)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	4 259	97 691
Інші доходи	2240	-23 505	430 848
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(275 269)	(314 744)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-90 188)	(-381)
Інші витрати	2270	(-6 725)	(42 861)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	220 797
збиток	2295	(325 802)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-39 618	-44 217
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	176 580
збиток	2355	(365 420)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	-2 902	662
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-2 902	662
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-2 902	662
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-368 322	177 242

ДОДАТОК Е

Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470	0	0
неконтрольованій частці	2475	0	0
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480	0	0
неконтрольованій частці	2485	0	0

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 267 238	2 960 495
Витрати на оплату праці	2505	529 153	448 146
Відрахування на соціальні заходи	2510	113 058	95 052
Амортизація	2515	457 032	451 790
Інші операційні витрати	2520	1 296 562	1 107 101
Разом	2550	5 663 043	5 062 584

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325 127	325 127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325 127	325 127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1,123900	0,543100
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1,123900	0,543100
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Керівник

Булах І.В.

Головний бухгалтер

Бахов І.І.